

**Beleidsvisie
gemeentelijke begraafplaats
Woudenberg**

Gemeente Woudenberg

Opdrachtgever : Gemeente Woudenberg
Postbus 16
3930 EA Woudenberg

Door : **Genius Loci**
Bosscheweg 107 - 8
5282 WV BOXTEL
tel: (0411) 65 00 70
fax: (0411) 61 05 52
e-mail: info@geniusloci.nl

Datum : september 25, 2015

Projectnummer : B165CA1

Colofon:

Genius Loci

Boscheweg 107-8
5282 WV BOXTEL
Tel: (0411) 65 00 70
Fax: (0411) 61 05 52
e-mail: info@geniusloci.nl

Projectnummer: B165CA1
Projectnaam: Woudenberg, beleidsvisie
Bestandsnaam: T:\DATA\ADM_B (Genius Loci)\tot 01-01-2004\001-
299\B165ca1\B165CA1a04_beleidsvisie_definitief.wpd

Trefwoorden:

X Woudenberg
X Begraafplaatsen
X Begraafplaatsbeheer
X Beleidsvisie

Projectleider: G. Guliker

Auteur(s): I. van Blommestein, G. Guliker

Controle: _____ d.d. _____

Genius Loci is onderdeel van Adviesburo De Meent b.v.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, in gegevensbestanden of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van de opdrachtgever.

Inhoud

1	Inleiding	6
2	Werkwijze	7
2.1	Inventarisatie	7
2.2	Behoeftte en capaciteit	7
2.2.1	<i>Begravingen en asbestemmingen</i>	7
2.2.2	<i>Behoefttebepaling</i>	7
2.2.3	<i>Bruto grafoppervlak en oppervlaktebepaling</i>	8
2.2.4	<i>Capaciteit</i>	8
2.3	Analyse / Toekomstvisie	9
2.4	Conclusies en aanbevelingen	9
3	Inventarisatie	10
3.1	Begraafplaats Voorstraat	10
3.1.1	<i>Locatie en indeling</i>	10
3.1.2	<i>Groenbeheer</i>	11
3.1.3	<i>Faciliteiten</i>	12
3.1.4	<i>Communicatie</i>	12
3.3	Grafrechten	14
3.4	Begraven	15
3.4.1	<i>Begraafstysteem</i>	15
3.4.2	<i>Indeling begraafplaats</i>	16
3.4.3	<i>Grafbedekking</i>	16
3.4.4	<i>Grondwater</i>	17
3.4.5	<i>Uitbreiding</i>	17
3.4.6	<i>Algemene graven</i>	17
3.5	Historie	18
3.6	Organisatie	18
3.6.1	<i>Communicatie</i>	18
3.7	Beheersverordening	18
3.8	Exploitatie	19

4	Behoeftte- en capaciteitsbepaling	21
4.1	Begravingen en asbestemmingen van 1998 t/m 2002	21
4.2	Behoefttebepaling	22
4.3	Bruto grafoppervlak	23
4.4	Beschikbare en totale capaciteit	24
4.5	Asbestemmingen	24
5	Analyse / toekomstvisie	26
5.1	Begraafplaats Voorstraat	26
5.1.1	<i>Onderhoud begraafplaats</i>	26
5.1.2	<i>Faciliteiten</i>	26
5.2	Administratie	27
5.3	Grafrechten	27
5.3.1	<i>Inleiding</i>	27
5.3.2	<i>Grafrechten</i>	28
5.3.3	<i>Regels ten aanzien van het vervallen van grafrechten</i>	28
5.3.4	<i>Regels ten aanzien van ruiming</i>	29
5.4	Begraven	30
5.4.1	<i>Begraafstelsel</i>	30
5.4.2	<i>Indeling begraafplaats</i>	30
5.4.3	<i>Ruimen van graven</i>	30
5.4.4	<i>Reserveren van graven</i>	31
5.4.5	<i>Grafbedekking</i>	31
5.4.6	<i>Grondwater</i>	31
5.4.7	<i>Algemene graven en asverstrooiingen</i>	32
5.5	Behoeftte en capaciteit	32
5.6	Historie	34
5.7	Organisatie	34
5.7.1	<i>Communicatie</i>	35
5.8	Beheersverordening	35
5.9	Exploitatie	36
5.10	Islamitisch begraven	37
6	Conclusies en aanbevelingen	39
6.1	Begraafplaats Voorstraat	39

6.1.1	Onderhoud begraafplaats	39
6.1.2	Faciliteiten	39
6.2	Administratie	39
6.3	Grafrechten	40
6.3.1	Juridische status	40
6.3.2	Regels ten aanzien van het vervallen van grafrechten	40
6.3.3	Regels ten aanzien van ruiming	40
6.3.4	Aanbeveling	40
6.4	Begraven	41
6.4.1	Begraafstelsel	41
6.4.2	Indeling begraafplaats	41
6.4.3	Grafbedekking	41
6.4.4	Grondwater	42
6.4.5	Algemene graven en asverstrooiingen	42
6.5	Capaciteit	42
6.5.1	Conclusie	42
6.5.2	Uitbreiden en ruimen	43
6.5.3	Ruimen en herinrichten	43
6.6	Historie	44
6.7	Organisatie	44
6.8	Beheersverordening	44
6.9	Exploitatie	45
6.10	Islamitisch begraven	45
6.11	Plan van aanpak	45

Bijlagen

Bijlage 1: Inventarisatie graftekens

Bijlage 2: Advies (her)plaatsing geselecteerde grafstenen

Bijlage 3: Exploitatiebegroting

1 Inleiding

De gemeente Woudenberg heeft Genius Loci Begraafplaatsadviseurs verzocht een beleidsvisie op te stellen voor de gemeentelijke begraafplaats aan de Voorstraat te Woudenberg. Aanleiding hiervoor zijn de geconstateerde knelpunten vanuit de gemeente ten aanzien van diverse onderwerpen. De gemeente maakt zich zorgen over de tekorten ten aanzien van de exploitatie van de begraafplaats. De algemene doelstelling van het beheer van de begraafplaats is gericht op het begraven en begraven houden van overledenen. Deze overledenen zijn voornamelijk huidige of vroegere inwoners van gemeente Woudenberg of familieleden van reeds op de begraafplaats begraven overledenen. Draagvlak vanuit de bevolking van de gemeente Woudenberg geldt als randvoorwaarde tijdens het project en kostendekkend begraven is in principe een uitgangspunt.

Om bovenstaande te kunnen realiseren, dient een beleidsvisie opgesteld te worden die kaderstellend is. Het doel van de beleidsvisie is het adviseren van het college en de raad ten aanzien van het beheer van de begraafplaats. De advisering zal met name gaan over de volgende onderwerpen:

- begraafcapaciteit ten opzichte van de begraafbehoefte;
- organisatorische aspecten;
- historische aspecten;
- juridische aspecten;
- begraaftechnische aspecten;
- kwaliteitsaspecten;
- bedrijfsvoering (uitvoering, dienstverlening, communicatie);
- exploitatie.

De werkwijze ten aanzien van de beleidsvisie staat reeds beschreven in hoofdstuk 2. De inventarisatie van bovenstaande onderwerpen staat beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 komt de behoefte- en capaciteitsbepaling aanbod. Vervolgend op deze bepaling wordt het onderzoek geanalyseerd in hoofdstuk 5. De beleidsvisie wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen in hoofdstuk 6.

2 Werkwijze

2.1 Inventarisatie

De gemeentelijke begraafplaats aan de Voorstraat is bezocht om een beeld te krijgen van de huidige situatie. Op de begraafplaats is uitvoerig gekeken naar onder andere de ruimtelijke opbouw, de toegepaste grafsoorten, de kwaliteit van de begraafplaats, knelpunten en de eventuele in- en uitbreidingsmogelijkheden. Deze en zaken zoals begravingen en asbestemmingen die plaats hebben gevonden in de voorgaande jaren en de dagelijkse gang van zaken op de begraafplaats zijn besproken met de toezichthouder. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met de administratief medewerkster, de systeembeheerder en de begraafplaatsverantwoordelijke (beheerder). Vanuit deze gesprekken is de huidige situatie beschreven en zijn geconstateerde knelpunten weergegeven.

Met behulp van het inventarisatieformulier dat Genius Loci de gemeente heeft voorgelegd, waarin gevraagd is naar verschillende gegevens uit de aanwezige begraafplaats-administratie, is een beeld gevormd van de uitgegeven graven, oppervlaktes en grafrechten. Na constatering van een verschil tussen het totaal aantal graven in de begraafplaatsadministratie en het totaal aantal graven op de situatietekening is gekozen om de situatietekening als uitgangspunt te nemen, omdat deze situatie vergelijkend is met de werkelijke situatie op de begraafplaats.

2.2 Behoeftte en capaciteit

2.2.1 Begravingen en asbestemmingen

Het is van belang de toekomstige behoefte aan grafruimte van de begraafplaats te kennen. Deze wordt bepaald aan de hand van begraafcijfers uit het verleden. Hiervoor zijn de begravingen en asbestemmingen van 1998 t/m 2002 in beeld gebracht en is er een gemiddelde voor het aantal begravingen, bijzettingen en asbestemmingen vastgesteld.

2.2.2 Behoefttebepaling

Op basis van gemiddelde gegevens van voorgaande jaren (1998 t/m 2002) is de toekomstige behoefte berekend over een periode van 40 jaar (2003 t/m 2042).

Uit ervaring is gebleken dat voor volwassenengraven waarop een uitsluitend recht rust, gemiddeld genomen interesse bestaat voor 40 jaar. Dit is gebaseerd op de duur van een grafrusttermijn van 20 jaar die wordt gevolgd door gemiddeld twee verlengingen van 10 jaar. Dit houdt een totale cyclus in van 40 jaar, waarna de nabestaanden in de regel geen interesse meer hebben om het graf nog langer aan te houden. Er wordt dan afstand gedaan van het graf, waarna het graf geruimd kan worden en vervolgens opnieuw kan worden uitgegeven voor een nieuwe begraafing. Op deze wijze blijft op de bestaande begraafplaats capaciteit beschikbaar om te kunnen blijven begraven. Om die reden is gekeken naar de behoefte voor de komende 40 jaar.

Uitgangspunt voor de behoeftebepaling zijn de landelijke prognoses van het aantal begraafingen, gebaseerd op voorspelde ontwikkelingen van het sterftecijfer (Bevolkings-prognose CBS, d.d. 13-02-2003). Het sterftecijfer is een percentage van de bevolking dat komt te overlijden. Het is dus een geprognosticeerd cijfer dat geldt voor de nationale bevolking. Uitgangspunt voor de prognose is dat het aantal begraafingen in de gemeente Woudenberg het landelijk gemiddelde volgt. Na een vergelijking is gebleken dat de bevolkingsprognose van het CBS representatief is voor de leeftijdsopbouw van de gemeente Woudenberg. Tevens wordt op basis van de gemiddelde gegevens van de afgelopen jaren de verhouding tussen nieuwe graven, bijzettingen en asbestemmingen bepaald. Uitgangspunt hierbij is dat de huidige verhoudingen niet of nauwelijks zullen verschuiven in de toekomst, omdat in de loop der tijd een evenwichts-situatie wordt bereikt.

2.2.3 Bruto grafoppervlak en oppervlaktebepaling

Om de begraafbehoefte te vertalen naar een oppervlaktebehoefte is het bruto grafoppervlak als uitgangspunt genomen. Het bruto grafoppervlak is het netto grafoppervlak (oppervlakte van het werkelijke graf inclusief eventuele betonsloof) én de oppervlakte die gebruikt wordt voor alle voorzieningen ten behoeve van de begraafplaats (exclusief aula en parkeerplaatsen).

De kwaliteit van een begraafplaats wordt beïnvloed door het bruto grafoppervlak. Onder kwaliteit wordt verstaan de mate van kostendekkend begraven, het kunnen begraven conform de Wet op de Lijkbezorging en de esthetiek van de begraafplaats, afhankelijk van

de wensen van de gemeente. Bij een laag bruto grafoppervlak is de kwaliteit van de begraafplaats lager dan wanneer voor het bruto grafoppervlak meer ruimte wordt ingepland. Bij een hoger bruto grafoppervlak is immers meer ruimte voor voorzieningen, beplanting, verharding, machinaal delven van graven en optimale grafveldinrichting beschikbaar, wat de kwaliteit van de begraafplaats ten goede komt. Op basis van een gewenste kwaliteit kan worden bepaald welk bruto grafoppervlak noodzakelijk is. Op basis van een aangenomen bruto grafoppervlak in relatie met de berekende begraafbehoefte is de oppervlaktebehoefte voor de begraafplaats bepaald.

2.2.4 Capaciteit

Als de behoefte bekend is, kan worden bepaald in hoeverre aan deze behoefte kan worden voldaan. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de beschikbare capaciteit en de totale capaciteit. De beschikbare capaciteit wordt gevormd door de lege graven die direct kunnen worden gebruikt. De beschikbare capaciteit geeft de mogelijkheden op korte termijn aan.

De totale capaciteit van een begraafplaats zijn alle graven, zowel bezet als leeg. Uitgaande van het landelijk gemiddelde kan een gemiddelde grafrusttermijn worden aangehouden van 40 jaar. In dat geval zijn in een periode van 40 jaar alle graven beschikbaar om na ruimen opnieuw in gebruik te worden genomen. De totale capaciteit bepaalt hiermee de mogelijkheden voor de langere termijn.

2.3 Analyse / Toekomstvisie

Op basis van de resultaten uit de inventarisatie en de behoefte- en capaciteitsbepaling zijn de belangrijkste resultaten geanalyseerd. De uitkomsten van de analyse zijn verwerkt in een toekomstvisie voor de begraafplaats Woudenberg. De analyse betreft de onderwerpen administratie, grafrechten, begraaftechnische aspecten, behoefte en capaciteit, historie, organisatie, de beheersverordening en de exploitatie.

2.4 Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van de analyse worden conclusies getrokken voor het totale begraafplaatsbeheer. Hierop volgend worden er per onderwerp aanbevelingen gedaan omtrent het toekomstig beheer van de begraafplaats. Deze aanbevelingen zijn gebaseerd op ervaringen en

literatuurspecialisaties gericht op de betreffende onderwerpen. Als laatste worden naar aanleiding van de conclusies op volgorde van prioriteit de te ondernemen activiteiten weergegeven.

3 Inventarisatie

3.1 Begraafplaats Voorstraat

In dit hoofdstuk is een beschrijving gegeven van de huidige situatie op de begraafplaats. De begraafplaats is geïnventariseerd op administratieve, juridische, begraaftechnische, historisch en organisatorische aspecten. Als laatste komt de beheersverordening en de exploitatie aan bod. De geconstateerde knelpunten die naar voren zijn gekomen tijdens de inventarisatie zijn beschreven.

3.1.1 Locatie en indeling

De gemeentelijke begraafplaats is gelegen aan de Voorstraat te Woudenberg. De begraafplaats wordt aan de noord- en westkant begrensd door een doorgaande weg. Aan de oostkant wordt de begraafplaats begrensd door een woonwijk en aan de zuidkant ligt het uitbreidingsperceel. De begraafplaats heeft een oppervlakte van ca. 22.459 m² inclusief werkplaats, aula en parkeerplaats die samen een oppervlakte hebben van 3.739 m². De begraafplaats is verdeeld in een oud deel (vakken A t/m F) en een nieuw deel (vakken AA t/m K). De begraafplaats beschikt op het nieuwe deel over een urnentuin. Hier kunnen urnen begraven worden, waarbij een grafbedekking is toegestaan bestaande uit een liggende steen met maximale afmetingen van 40x60 cm. Het nieuwe deel is een meer open ruimte met nog jonge bomen die sfeerbepalend zijn. De sfeer op het oude deel wordt zeer

B165CA1

pagina 12

Figuur 3.1: Het oorlogsmonument bij de oude ingang.

verfraaid door de afwisseling in verschillende soorten oude bomen, de wisselende padenstructuur en de oude grafbedekkingen. De identiteit op de begraafplaats wordt gevormd door het beeld van een laat 19^e eeuwse, vroeg 20ste eeuwse dorpsbegraafplaats. De afwisseling van graftekens, de karakteristieke hekwerken en palen met kettingen maken de historische ontwikkeling van begraven op de begraafplaats van gemeente Woudenberg zichtbaar. Het monumentale graf van Hooft van Woudenberg van Geerestein en het monumentale familiegraf van De Beaufort met de bijbehorende beplantingen en oude beuken completeren het beeld van de begraafplaats.

De begraafplaats beschikt over drie ingangen. Aan de Voorstraat bevindt zich de oude ingang die direct toegang geeft tot het oude deel van de begraafplaats. Deze ingang wordt onderhouden, maar niet meer intensief gebruikt. Naast deze ingang ligt een oorlogsmonument voor enkele oorlogsslachtoffers (zie figuur 3.1). De tweede ingang ligt ten opzichte van de oude ingang enkele meters naar het westen en sluit aan op de as die het oude deel en het nieuwe deel op de begraafplaats van elkaar scheidt. Aan de westzijde van de begraafplaats ligt de hoofdingang. Deze ingang is een sobere uitvoering in vergelijking met de voorgaande twee. Deze ingang wordt het meest gebruikt in verband met de aansluitende ligging van de parkeerplaats en de aula.

Van eventuele geluidsoverlast van de doorgaande weg is geen sprake. De begraafplaats straalt een groene, rustige sfeer uit. De verharding op de begraafplaats is afwisselend. Deze bestaat uit tegels of asfalt. Deze paden zijn allen goed begaanbaar, ook voor mindervaliden. Naast verharde paden zijn er ook graspaden aanwezig. Hierover zijn klachten van mindervaliden binnengekomen ten aanzien van de begaanbaarheid. Deze graspaden worden in eigen beheer gemaaid om een hoge kwaliteit te garanderen.

3.1.2 Groenbeheer

Er is geconstateerd dat ten aanzien van het onderhoud van de begraafplaats geen uitvoerig beleid is opgesteld. De gemeente heeft in haar groenbeleid opgenomen om chemische onkruidbestrijding af te bouwen. Dit kan mogelijk een knelpunt voor het beheer op de begraafplaats betekenen. Verder ligt aan het onderhoud geen actueel groenstructuurplan of groenbeheerplan ten grondslag. Het onderhoud wordt niet volgens een bestek uitgevoerd, waardoor geen toetsing van kwaliteit van het onderhoud plaatsvindt. Desondanks ziet het groen op de begraafplaats er zeer verzorgd uit en wordt het intensief onderhouden. Er is een grote diversiteit aan beplanting aanwezig.

Het onderhoud wordt beheerd en uitgevoerd door de toezichthouder en een begraafplaatsmedewerker. Eventueel kan een beroep gedaan worden op de buitendienst van de gemeente in drukkere perioden. Er bevinden zich op het oude deel enkele bijzondere familiegraven, zoals het graf van familie De Beaufort. Het onderhoud van de bomen op deze graven valt onder verantwoordelijkheid en het beheer van de betreffende rechthebbende, maar worden onderhouden door de gemeente. Aangezien deze bomen de volwassen omvang hebben bereikt, overheersen zij op de begraafplaats. Dit houdt in dat in de herfst zeer veel blad buiten het familiegraf valt wat veel extra werk met zich meebrengt voor de toezichthouder. Anderzijds bepalen zij voor een belangrijk deel de nostalgische sfeer op dit oude deel. De bomen langs de as die het oude en nieuwe deel van de begraafplaats van elkaar scheidt, bepalen mede de identiteit van de begraafplaats. De oude bomen langs deze as verkeren in niet al te beste staat. Onlangs zijn enkele bomen verwijderd of omgewaaid. Het is bekend dat de condities van verschillende bomen niet optimaal is. De oude bomen op de begraafplaats worden elk jaar gecontroleerd op veiligheid.

3.1.3 *Faciliteiten*

Aan de westzijde van de begraafplaats zijn de parkeerplaats en de aula gesitueerd. Parkeerruimte is ruim voldoende aanwezig. De bereikbaarheid van de begraafplaats is vanaf de Voorstraat aangegeven. Wanneer men gemeente Woudenberg binnen komt, ontbreekt bewegwijzering naar de begraafplaats.

De begraafplaats beschikt over verschillende watertappunten en prullenbakken. Op het nieuwe deel is behoefte aan meer van deze voorzieningen. Naast de werkplaats is een opslagdepot voor grond en afval gesitueerd. Deze ziet er netjes en goed onderhouden uit. Door de situering van de opslag wordt deze aan het zicht onttrokken.

3.1.4 *Communicatie*

Informatievoorziening is niet aanwezig op de begraafplaats. In de beheersverordening wordt verwezen naar een mededelingenbord met bijvoorbeeld openingstijden, plattegrond en uitvoeringsbesluit. Deze ontbreekt op de begraafplaats. Op het gemeentehuis is geen schriftelijke informatie aanwezig. De beheersverordening en de uitvoeringsbesluiten zijn alleen te vinden op de internetsite van de gemeente Woudenberg. Indien de regels ten aanzien van de begraafplaats aangeplakt zouden worden op een mededelingenbord, is het voor de toezichthouder mogelijk om beter te kunnen handhaven op de begraafplaats. Indien deze regels niet direct toegankelijk zijn

voor de rechthebbenden of gebruikers kunnen zij hier niet direct op aangesproken worden.

3.2 Administratie

Voor de inventarisatie van de administratie is een gesprek gevoerd met de administratief medewerkster en de systeembeheerder van de gemeente Woudenberg. Uit het gesprek is gebleken dat de gemeente Woudenberg beschikt over een geautomatiseerd begraafplaats administratiesysteem. Dit systeem is gebaseerd op een access-gegevensbestand dat ontworpen is voor gemeente Woudenberg. Naast dit programma is er een oud begraafplaats administratiesysteem werkend onder het DOS-besturingssysteem. Naast deze geautomatiseerde systemen heeft men bij de gemeente Woudenberg tot halverwege de jaren negentig gewerkt met grafkaarten. Bij de inventarisatie van deze grafkaarten is gebleken dat dit grafkaarten betreffen van de vakken AA t/m EE (het nieuwe deel van de begraafplaats). De grafkaarten zijn gedateerd van 1970 t/m 1998. Naast deze grafkaarten zijn enkele schriften en kasboeken aanwezig, waarin zeer oude gegevens staan over graven van deze begraafplaats.

Rond 1999/2000 is men overgegaan van het oude naar het nieuwe geautomatiseerde begraafplaats administratiesysteem. Bij het overzetten van de gegevens zijn echter niet alle gegevens volledig overgenomen. Dit betekent dat in het nieuwe geautomatiseerde systeem van veel graven alleen de naam van de overledene bekend is. Op het moment van inventarisatie (juli 2003) zijn nog niet alle gegevens overgezet in het nieuwe systeem en is er behoefte aan een werkkraft om alle gegevens op de juiste manier in dit systeem te zetten.

Ondanks het overzetten van alle gegevens, zal men het administratiesysteem niet compleet kunnen maken door het gebrek aan gegevens. Daarnaast is dikwijls sprake van aannamen die gedaan worden wanneer gegevens onbekend zijn. Omdat het gaat om overledenen, mag uit piëteit geen sprake zijn van fouten. Het nieuwe geautomatiseerde systeem is, in vergelijking met de softwareprogramma's die ten aanzien van begraafplaatsadministratie op de markt verkrijgbaar zijn, een eenvoudige versie. Er is geen koppeling met de gemeentelijke basisadministratie. Er bestaat wel de mogelijkheid van facturering. Deze functie wordt niet gebruikt. Enerzijds omdat dit op een andere manier wordt opgelost via de financiële administratie, anderzijds omdat men nog niet bekend is met de werking van deze functie. Daarnaast vindt vanuit de softwareleverancier geen ondersteuning plaats in de vorm van een

cursus of de aanwezigheid van een handleiding. De functionaliteit van het programma is beoordeeld in vergelijking met nieuwere versies van begraafplaatsadministratiesystemen. Ontbrekende functionele mogelijkheden zijn bijvoorbeeld: het automatisch tonen van een overzicht met te ondernemen acties, een didactische opbouw van het programma voor de gebruiksvriendelijkheid, automatisch tonen van openstaande facturen of verlopen onderhoudscontracten en ingebouwde mogelijkheid dat de kans op tegenstrijdigheden of fouten worden uitgesloten of verkleind. Tijdens de inventarisatie is gebleken dat de registratie van overledenen pas vanaf 1999 op de juiste manier plaats vindt. Dit houdt in dat alle gegevens van overledenen vanaf 1999 bekend zouden moeten zijn. Omdat gegevens van de situatie op de begraafplaats zeer onduidelijk zijn terug te vinden in het administratiesysteem, is het belangrijk dat dit bijgehouden wordt op een situatietekening.

Er zijn twee situatietekeningen van de begraafplaats door de gemeente aangeleverd. Eén van het oude deel en één van het nieuwe deel van de begraafplaats. De toezichthouder beschikt over een situatietekening met lege en bezette graven. Omdat een verschil in totaal aantal graven in het administratiesysteem en de situatietekening blijkt te zijn, is het onduidelijk wat het uitgangspunt is voor de bepaling van de behoefte en de capaciteit. Voor de bepaling is voor de situatietekening als uitgangspunt gekozen. Dit totaal aantal graven is gebruikt in de berekening van de behoefte- en capaciteitsbepaling.

Geconstateerd is dat ten behoeve van actuele informatie over begraafmogelijkheden voor de toezichthouder en inzicht in locaties van graven voor bezoekers behoefte bestaat aan het raadplegen van de begraafplaatsadministratie op de begraafplaats zelf.

3.3 Grafrechten

Bij de inventarisatie zijn verschillende oude verordeningen overhandigd die bestudeerd zijn. Hieruit blijkt dat stukken terug te vinden zijn vanaf 1827. Dit is waarschijnlijk de datum van oprichting van de begraafplaats. De stukken zijn te onderscheiden in beheersverordeningen, tariefsverordeningen en toelichtingen op de tariefsverordeningen. Uit de stukken blijkt dat de begraafplaats in 1870 is overgegaan van het kerkbestuur van de Hervormde Kerk naar de

gemeente Woudenberg. Hieronder is een opsomming gegeven van data en de stukken die geïnventariseerd zijn.

Datum	Betreffende stuk	Soort verordening
31 dec. 1827	<i>Notulen van gemeenschappelijke vergadering door het kerkbestuur van de Hervormde Kerk en gemeenteraad</i>	Beheersverordening
5 aug. 1869	<i>Verordening op de invordering van het begrafenisregt in de Gemeente Woudenberg</i>	Tariefsverordening
5 aug. 1869	<i>Memorie van toelichting tot het besluit van den Raad der Gemeente Woudenberg tot heffing van begrafenisregt</i>	Toelichting op tariefsverordening
6 okt. 1869	<i>Verordening op de begraafplaatsen en het begraven van lijken in de Gemeente Woudenberg</i>	Beheersverordening
2 nov. 1896	<i>Besluit ten aanzien van overname van begraafplaats van kerkbestuur naar Gemeente Woudenberg</i>	Overnamebesluit
januari 1870	<i>Memorie van toelichting tot het besluit van den Raad der gemeente Woudenberg tot heffing van begrafenisregt</i>	Toelichting op tariefsverordening
20 okt. 1884	<i>Verordening op het begraven van lijken en de begraafplaatsen in de gemeente Woudenberg (vervangt verordeningen van 24 aug. 1869)</i>	Beheersverordening

7 juli 1899	<i>Staat van ontvangsten en uitgaven der algemeene begraafplaatsen te Woudenberg, over de jaren 1894 tot en met 1898</i>	Staat van ontvangsten en uitgaven
20 april 1923	<i>Verordening op invordering der begrafenisrechten in de gemeente Woudenberg</i>	Tariefsverordening
20 april 1923	<i>Verordening op heffing van begrafenisrechten op de algemeene begraafplaatsen in de Gemeente Woudenberg</i>	Tariefsverordening
1 juni 1923	<i>Toelichting tot de verordening op de heffing van begrafenisrechten in de Gemeente Woudenberg</i>	Toelichting op tariefsverordening
12 aug. 1946	<i>Verordening op de heffing en invordering van begrafenisrechten op de algemeene begraafplaatsen in de gemeente Woudenberg (vervangt de verordeningen van 20 april 1923)</i>	Tariefsverordening
Datum	Betreffende stuk	Soort verordening
27 sept. 1950	<i>Verordening op de heffing en invordering van begrafenisrechten op de algemene begraafplaatsen in de gemeente Woudenberg</i>	Tariefsverordening
3 jan. 1951	<i>Bekendmaking van Koninklijk besluit op verordening op de heffing en invordering van begrafenisrechten op de algemene begraafplaatsen in de gemeente Woudenberg</i>	Bekendmakingsbesluit

22 nov. 1955	<i>Voorstel voor opnieuw vaststelling van verordening op de heffing van begrafenisrechten op de algemene begraafplaatsen</i>	Voorstel voor tariefsverordening
1 mei 1993	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Verordening op het beheer en gebruik van de algemene begraafplaats van de gemeente Woudenberg</i> - <i>Uitvoeringsbesluit graven en asbezorging</i> - <i>Uitvoeringsbesluit voor de grafbedekkingen</i> - <i>Beplantingslijst</i> 	Beheersverordening Uitvoeringsbesluite n Beplantingslijst
24 mrt. 1994	<i>Verordening op het beheer en gebruik van de algemene begraafplaats</i>	Beheersverordening
16 nov. 1994	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Uitvoeringsbesluiten graven, asbezorging en begraafplaatsen</i> - <i>Uitvoeringsbesluit voor de grafbedekking</i> 	Uitvoeringsbesluite n
8 jun. 1995	<i>Wijziging uitvoeringsbesluiten graven, asbezorging en begraafplaatsen</i>	Uitvoeringsbesluit
27 nov. 1997	<i>Verordening lijkbezorgingsrechten 1998</i>	Tariefsverordening

* *Let op: oude spelling toegepast*

3.4 Begraven

3.4.1 Begraafstelsysteem

Het begraafstelsysteem dat toegepast wordt op het nieuwe deel is het zogenaamde kop-voet-voet-kop systeem. Hierbij zijn de graven waar mogelijk met hoofdeind tegen hoofdeind geplaatst, zodat aan het voeteneind een pad ontstaat (zie figuur 3.2). Dit systeem bevordert efficiënt ruimtegebruik. Bij het oude deel zijn beide systemen toegepast, namelijk naast kop-voet-voet-kop systeem ook het kop-voet-kop-voetsysteem (zie figuur 3.3). Dit maakt de graven op dit deel van de begraafplaats slecht bereikbaar en ongestructureerd (zie

figuur 3.1, p. 10). Ook zijn er veel open plekken tussen de graven en graven zonder gedenkteken.

De uitgiftetermijn van graven is tot en met ca. 1993 nog voor onbepaalde tijd geweest. Vanaf 1994 is de uitgiftetermijn gewijzigd in 50 jaar. Vanaf 1997 is de uitgiftetermijn van 30 jaar ook mogelijk geworden. Tot op heden worden beide uitgiftetermijnen gekozen door rechthebbenden. Beide termijnen worden door elkaar heen uitgegeven. Verlengingen worden voor 10 jaar uitgegeven. De graven die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven vormen een belangrijk knelpunt voor de capaciteit op de begraafplaats.

3.4.2 Indeling begraafplaats

Op de begraafplaats zijn de graven per graftype ingedeeld in grafvelden. Er bestaat de mogelijkheid te kiezen uit:

- grondgraven (= eigen graven);
- keldergraven voor 2 of 3 overledenen;
- algemene graven;
- urnengraven;
- graven voor levenloos geboren;
- kindergraven;
- familiegraven.

De mogelijkheid tot het plaatsen van een urn in een urnenmuur is niet aanwezig. De verschillende soorten graven liggen duidelijk van elkaar gescheiden op de begraafplaats. Bij de kindergraven is een verdeling gemaakt in levenloos geboren kinderen, overleden kinderen van 0 tot en met 8 jaar en overleden kinderen van 9 tot en met 15 jaar. Deze scheiding is gemaakt in verband met de verschillende afmetingen van de graven. Deze onderverdeling is echter niet vastgelegd in de beheersverordening. Op de begraafplaats is geen

speciaal deel ingericht voor andere geloofsgezindten, zoals islamitische graven.

De grafvelden zijn door hagen duidelijk gescheiden van elkaar, waarbij op die manier intieme plekken worden gecreëerd. Per grafveld wordt op volgorde van uitgifte begraven. Per graf wordt twee lagen diep begraven. Bij bepaalde grafkelders is het mogelijk om in drie lagen te begraven. Het is mogelijk om graven te reserveren. Graven op het nieuwe deel worden machinaal gedolven. Op het oude deel is dit niet overal mogelijk. Het delven van graven wordt uit besteed aan een aannemer. Het sluiten van de graven wordt gedaan door de toezichthouder zelf. Op het oude deel zijn reeds nog vrije of gereserveerde graven aanwezig. Dit kan bij een eventuele (grootschalige) ruiming problemen geven. Er kan dan geen sprake zijn van een totale herinrichting van het oude deel van de begraafplaats.

3.4.3 Grafbedekking

De keuze van het gedenkteken voor staande of liggende steen of een combinatie van beiden is een vrije keus. Volgens de beheersverordening is de rechthebbende verplicht de grafbedekking behoorlijk te onderhouden of te herstellen. Indien de rechthebbende deze plicht nalaat, wordt deze rechthebbende aangeschreven door de gemeente. Dit aanschrijven gebeurt echter niet op systematische en regelmatige basis. Ook zijn regels gesteld aan de toepassing van grafbeplanting. Ten aanzien van de handhaving wordt hierin echter een soepel beleid gevoerd. In de praktijk geldt dat alleen bij excessieve groei gesnoeid wordt of bij overlast de beplanting verwijderd wordt. De gemeente heeft zelf ca. 100 graven in onderhoud, die tweemaal per jaar worden schoongemaakt en waarvan de geverfde letters worden bijgewerkt. De onderlinge afstand tussen de graven is 20 cm. Op het oude deel van de begraafplaats zijn veel gedenktekens aangetroffen die verzakt of gebroken zijn. Deze dienen door de rechthebbende te worden hersteld. De gemeente onthoudt zich hiervan in verband met aansprakelijkheid bij schade. Er bevinden zich enkele oorlogsgraven op de begraafplaats, gelegen op het oude deel. De namen van deze oorlogsslachtoffers staan vermeld op het oorlogsmonument bij de oude ingang van de begraafplaats (figuur 3.1, zie p. 10). Op het oude deel aan de zuidoostkant van de begraafplaats heeft reeds in 1950 een ruiming van vak F plaats gevonden. Intussen is vak F weer vol. Incidenteel is op de begraafplaats een graf geschud om een volgend familielid te begraven in het graf. Verdere ruiming hebben niet plaats gevonden.

3.4.4 Grondwater

In het gesprek met de toezichthouder is gebleken dat op het oude deel van de begraafplaats meerdere malen water onder in het graf is aangetroffen. Dit betekent dat de begravenen op het oude deel zeer dicht op, dan wel in het grondwater liggen, zodat weinig tot géén lijkvertering plaats vindt. Op het oude deel vinden nog steeds 4 tot 5 bijzettingen plaats per jaar. Er zijn tot nu toe geen grondwaterpeilingen met behulp van peilbuizen uitgevoerd om dit werkelijk te kunnen vast stellen. Tevens is gebleken dat op het nieuwe deel in het najaar af en toe grondwater aangetroffen wordt onder in een nieuw gedolven graf. Ondanks de ophoging van het nieuwe deel rond 1980 zou dit betekenen dat ook hier problemen met het grondwater zijn.

3.4.5 Uitbreiding

Op de begraafplaats is ten noorden van het nieuwe deel (parallel aan de Voorstraat, vak K) volgens tekening nog begraafcapaciteit voor 288 graven. Ten zuiden van de begraafplaats ligt een uitbreidingsperceel welke reeds is opgehoogd en van drainage is voorzien.

3.4.6 Algemene graven

Op enkele plaatsen op de begraafplaats zijn grafvelden aangewezen voor algemene graven. Het vak met algemene graven ten oosten van de werkplaats is reeds vol en kan door het verstrijken van een grafrusttermijn van 10 jaar geruimd worden. Op deze graven liggen geen grafbedekkingen. Ten zuiden van de werkplaats ligt een klein grafveld ook voor algemene graven. Hier wordt als grafbedekking liggende grafstenen toegepast met een maximale afmeting van 80 x 80 cm. Dit grafveld wordt gemaaid en omdat de graftekens iets onder het maaioppervlak liggen, kan op een efficiënte manier over de tekens heen gemaaid worden zonder dat schade ontstaat.

Ten westen van de werkplaats bevindt zich een strooiveldje. Er vinden per jaar zeer weinig asverstrooiingen plaats in vergelijking met begravingen. In de afgelopen 5 jaar hebben maar 3 verstrooiingen plaats gevonden.

3.5 Historie

De inventarisatie van dit onderwerp is uitbesteed aan Hulsman Producties vof. Door hen is een rapportage opgesteld. Voor de inhoud van dit rapport wordt verwezen naar bijlage 1. Het rapport

beschrijft de inventarisatie van geselecteerde grafmonumenten. Bij de selectie van grafmonumenten wordt gelet op de zichtbaarheid van de samenhang van de historische ontwikkeling van het begraven door de tijd heen. De zichtbaarheid van deze samenhang bepaalt de waarde van de grafmonumenten op de begraafplaats van gemeente Woudenberg. Een plattegrond is aangeleverd met daarop ingetekend de geselecteerde grafmonumenten. In het rapport zijn per type grafteken de geselecteerde grafmonumenten beschreven. De inventarisatie wordt afgesloten met een totale lijst van geselecteerde graftekens.

3.6 Organisatie

Bij het product begraven binnen de gemeente Woudenberg zijn meerdere afdelingen betrokken. Het beleid en de ondersteuning ten aanzien van de uitvoering is een van de taken van de beleidsmedewerker Groen. De begraafplaatsadministratie komt tot uitvoering bij de sector Burgerzaken en de verantwoordelijkheid ligt bij de sector Grondgebied. Dit betreft de taak van een groenbeleidsmedewerker. De uitvoering en verantwoordelijkheid ligt bij het taakveld Beheer en Buitendienst. De toezichthouder van de begraafplaats verzorgt de uitvoering hiervan. De aansturing van de uitvoering op de begraafplaats is de taak van de toezichthouder van de buitendienst. De verantwoordelijke persoon voor de uitvoering op de begraafplaats is de taakveldleider. De extra werkkraft indien nodig wordt aangevuld vanuit de buitendienstmedewerkers. Ook deze aansturing vindt plaats via de toezichthouder Buitendienst. Op dit moment zijn drie procesbeschrijvingen in concept opgesteld. Het is een goed initiatief dat binnen de gemeente Woudenberg een aanzet is gegeven de totale organisatie rond het product begraven vast te leggen.

3.6.1 Communicatie

De activiteiten die de gemeente Woudenberg doet in het kader van communicatie is onder andere het publiceren van de beheersverordening en de uitvoeringsbesluiten op het internet en het mondeling verstrekken van informatie ten aanzien van het product begraven. Verder verstuurt de gemeente de tariefsverordening naar verzekeringsmaatschappijen en uitvaartondernemers. Als laatste wordt informatie toegevoegd aan de vergunning voor de grafbedekking ten aanzien van voorwaarden en regelgeving.

3.7 Beheersverordening

De verordening op beheer en gebruik van de algemene begraafplaats voorziet in de regelgeving ten aanzien van de begraafplaats. Deze verordening dateert uit maart 1994. Naast de verordening zijn het Uitvoeringsbesluit voor grafbedekking d.d. 16 november 1994, Uitvoeringsbesluiten graven asbezorging en begraafplaatsen d.d. 16 november 1994 en de verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten 2003 van toepassing op de begraafplaats. Ten aanzien van onderhoudsrechten heeft de rechthebbende de keuze om het onderhoud in eigen beheer te houden, waarbij deze verplicht is, volgens de tarieventabel behorende bij de 'Verordening lijkbezorgingsrechten 1998', de grafbedekking behoorlijk te onderhouden of te herstellen. Daarnaast bestaat voor de rechthebbenden de keuze voor het afkopen van het onderhoud voor een periode van 50 jaar tegen een bepaald bedrag. In dit geval is de gemeente tot blijvend onderhoud verplicht voor een periode van 50 jaar, zolang de begraafplaats niet is gesloten.

3.8 Exploitatie

Om een beeld te kunnen vormen van de verhouding tussen de kosten enerzijds en de opbrengsten anderzijds met betrekking tot de begraafplaats is een overzicht van kosten en inkomsten opgesteld. Voor deze exploitatieopzet van de begraafplaats zijn de cijfers van de jaarrekening 2002 als basis gebruikt. Op deze wijze wordt inzicht in de kostendekkendheid van de begraafplaats verkregen.

Uitgangspunten

De exploitatiebegroting is gebaseerd op onderstaande uitgangspunten waarop de jaarrekening 2002 is gebaseerd:

- de totale oppervlakte van de begraafplaats: ca. 23.800 m²;
- begraafmethode dubbeldiep (2 lagen);
- gemiddeld aantal begravingen 67 per jaar;
- aantal reserveringen 37 per jaar;
- aantal graven 3571 stuks;
- aantal vergunningen voor grafbedekkingen 34 per jaar.

De kosten zijn gebaseerd op een loon- en prijspeil van januari 2002. De berekeningen zijn weergegeven in bijlage 3. In onderstaande tabel is een samenvattend overzicht van de inkomsten en kosten weergegeven.

X Overzicht van de kosten in huidige situatie

Tabel 5.1: Overzicht kosten

Verbruikskosten	€	673,00
Onderhoudskosten	€	8.694,00
Beheerkosten	€	122.693,00
Kapitaallasten	€	17.214,00
Totale exploitatiekosten	€	149.274,00

De gemiddelde kosten per begraafing, uitgaande van 67 begraafingen per jaar, bedragen € 2.228,-.

X Overzicht van de inkomsten in huidige situatie

De inkomsten zijn gebaseerd op de begraafarieven voor 2003.

Tabel 5.2: Overzicht inkomsten

Opbrengsten grafrechten	€	54.622,00
Het recht tot het plaatsen van een grafteken	€	6.966,00
Het begraven in een graf	€	56.752,00
Totale inkomsten	€	118.340,00

De gemiddelde inkomsten per begraafing, uitgaande van 67 begraafingen per jaar, bedragen € 1.766,-. Dit betekent dat met de huidige tarieven 79% van de gemiddelde kosten worden gedekt.

4 Behoeft- en capaciteitsbepaling

In dit hoofdstuk wordt een bepaling gemaakt van de begraafbehoefte en de benodigde capaciteit. Hiervoor is gebruik gemaakt van de bevolkingsprognose van CBS. Na controle is gebleken dat de bevolkingsprognose van CBS representatief is voor de leeftijdsopbouw in de gemeente Woudenberg.

4.1 Begravingen en asbestemmingen van 1998 t/m 2002

In deze paragraaf is een overzicht gegeven van het aantal begravingen en asbestemmingen per jaar over de afgelopen vijf jaar, waarbij een onderscheid is gemaakt in nieuwe graven, bijzettingen en asbestemmingen.

Tabel 4.1: Aantal begravingen en asbestemmingen 1998 t/m 2002 in de gemeente Woudenberg.

Jaar	Totaal ¹		Nieuw graf		Bijzetting		Asbestemminge n	
	aanta l	index (%)	aanta l	(%) ²	aanta l	(%) ²	aanta l	(%) ²
1998	60	100	39	65	18	30	3	5
1999	52	87	32	62	19	37	1	2
2000	63	105	32	51	27	43	4	6
2001	65	108	36	55	27	42	2	3
2002	68	113	36	53	29	43	3	4
Totaal	308		175		120		13	
Gemiddeld	61,6	100	35,0	56,8	24,0	39,0	2,6	4,2

¹ In de kolom 'Totaal aantal' is het aantal begravingen en asbestemmingen opgenomen.

² De percentages nieuw graf, bijzettingen en asbestemmingen hebben betrekking op de kolom 'Totaal aantal' van het betreffende jaar.

Uit de gegevens van tabel 4.1 kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het gemiddeld aantal begravingen en asbestemmingen over de afgelopen vijf jaar was 61,6;
- Het percentage nieuwe graven over de afgelopen vijf jaar was gemiddeld 56,8%;
- Het percentage bijzettingen over de afgelopen vijf jaar was gemiddeld 39,0%;
- Het percentage asbestemmingen over de afgelopen vijf jaar was gemiddeld 4,2% van het totaal aantal lijkbezorgingen op de begraafplaats;

Opgemerkt wordt dat het hier alléén een begraafcijfer betreft van deze begraafplaats. Het aantal begravingen en asbestemmingen zegt niets over het aantal sterfgevallen in de gemeente Woudenberg.

4.2 Behoeftebepaling

In tabel 4.2 is de prognose weergegeven van het aantal begravingen en asbestemmingen per tijdsblok van vijf jaar van 2003 tot en met 2042. In hoofdstuk 2 is toegelicht op welke wijze deze prognose tot stand is gekomen.

Tabel 4.2: Prognose aantal begravingen en asbestemmingen per jaar van 2003 t/m 2042 in de gemeente Woudenberg.

Jaar	Sterftcijfer		Nieuw graf		Bijzetting		Asbestemmingen	
	Totaal aantal	Index (CBS)	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
2003	61,6	100	35,0	56,8	24,0	39,0	2,6	4,2
2007	64,1	104	36,4	56,8	25,0	39,0	2,7	4,2
2012	68,4	111	38,9	56,8	26,6	39,0	2,9	4,2
2017	72,7	118	41,3	56,8	28,3	39,0	3,1	4,2
2022	78,2	127	44,5	56,8	30,5	39,0	3,3	4,2
2027	84,4	137	48,0	56,8	32,9	39,0	3,6	4,2
2032	91,2	148	51,8	56,8	35,5	39,0	3,8	4,2
2037	96,7	157	55,0	56,8	37,7	39,0	4,1	4,2
2042	99,8	162	56,7	56,8	38,9	39,0	4,2	4,2

Uit bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat in 2042 door stijging van het sterftecijfer met 62% ten opzichte van 2003, het totaal aantal begravingen en asbestemmingen oploopt tot 99,8 per jaar. Om inzicht te geven in het totaal aantal te verwachten begravingen en asbestemmingen in de periode 2003 t/m 2042 voor de begraafplaats van de gemeente Woudenberg, zijn de gegevens uit tabel 4.2 verwerkt in de navolgende tabel 4.3.

Tabel 4.3: prognose totaal aantal begravingen en asbestemmingen van 2003 t/m 2042 in de gemeente Woudenberg.

Jaar	Totaal aantal	cum	Nieuw graf	cum	bijzetting	cum	as- bestem- mingen	cum
2003- 2007	314,2	314,2	178,5	178,5	122,4	122,4	13,3	13,3
2008- 2012	331,1	645,3	188,1	366,6	129,0	251,4	14,0	27,2
2013- 2017	352,7	997,9	200,4	567,0	137,4	388,8	14,9	42,1
2018- 2022	377,3	1375,2	214,4	781,4	147,0	535,8	15,9	58,0
2023- 2027	406,6	1781,8	231,0	1012,4	158,4	694,2	17,2	75,2
2028- 2032	438,9	2220,7	249,4	1261,8	171,0	865,2	18,5	93,7
2033- 2037	469,7	2690,4	266,9	1528,6	183,0	1048,2	19,8	113,6
2038- 2042	491,3	3181,6	279,1	1807,8	191,4	1239,6	20,7	134,3
Totaal	3181,6		1807,8		1239,6		134,3	
Afgerond	3182		1808		1240		134	

Uit tabel 4.3 kan geconcludeerd worden dat tot en met het jaar 2042 er 3.182 begravingen en asbestemmingen zullen plaatsvinden, waarvan 1.808 in nieuwe graven met 1.240 bijzettingen zullen zijn. Daarnaast zullen ca. 134 asbestemmingen plaatsvinden.

4.3 Bruto grafoppervlak

Het bruto grafoppervlak is een indicatie voor de gebruikskwaliteit en de ruimtelijke kwaliteit van een begraafplaats in relatie tot de exploitatiekosten van de begraafplaats. Het totaaloppervlak van de begraafplaats is 22.459 m². De op de begraafplaats aanwezige voorzieningen, zoals de parkeerplaats en de werkplaats, nemen een oppervlak in van ca. 3.739 m². Door het totaaloppervlak van de

begraafplaats met het oppervlak aan voorzieningen te verminderen wordt het begraafoppervlak verkregen (18.720 m²).

Het huidige bruto grafoppervlak (zie par. 2.2.3) van de begraafplaats is 7 m². Dit is berekend door het begraafoppervlak (18.720 m²) te delen door het totaal aantal graven (bezet en leeg: 2677). Dit is een optimaal bruto grafoppervlak. Het optimale bruto grafoppervlak ligt namelijk tussen 6 en 8 m², er is dan een evenwicht tussen kwaliteit en kostendekkendheid bij de gemiddelde tarieven.

Voor de periode tot en met 2042 is een behoefte berekend van 1.808 nieuwe graven. In de navolgende tabel 4.4 is de oppervlaktebehoefte uitgedrukt in verhouding tot verscheidene bruto grafoppervlakken. Bij het huidige optimale bruto grafoppervlak van 7 m² is hiervoor een totale oppervlaktebehoefte van 12.656 m² nodig bij dubbeldiep begraven. Hierbij wordt vanuit gegaan dat alle graven beschikbaar zijn.

Tabel 4.4: oppervlaktebehoefte in relatie tot het bruto grafoppervlak in de gemeente Woudenberg.

Bruto grafoppervlakte (m ²)	Begraafbehoefte (40 jaar)	Oppervlaktebehoefte (m ²)
5	1.808	9.040
6	1.808	10.848
7	1.808	12.656
8	1.808	14.464
9	1.808	16.272
10	1.808	18.080

4.4 Beschikbare en totale capaciteit

De volgende aspecten bepalen de capaciteit van de begraafplaats. Volgens opgave van de gemeente Woudenberg is op de begraafplaats ruimte ingedeeld voor 2.677 graven. Dit zijn 2.612 eigen en algemene volwassenengraven en de kindergraven en daarnaast zijn er nog 65 urnengraven volgens de situatietekening. In vak K kunnen momenteel nog ca. 306 begravingen plaats vinden. In totaal zijn er 546 vrije graven en geen te ruimen graven. Er zijn 106 graven nog gereserveerd. Met de huidige capaciteit betekent dit dat nog tot ca. 2016 aan de behoefte kan worden voldaan bij een dubbeldiepe

begraafmethode. Door het gemiddeld aantal begravingen en asbestemmingen per jaar te vermenigvuldigen met 10 jaren, betekent dit dat ca. 350 graven vanaf 1993 voor een termijn van 30 of 50 jaar zijn uitgegeven. Door het totaal aantal graven met de lege graven te verminderen ontstaat het aantal uitgegeven graven, namelijk 2.131 (2.677 - 546) graven. Dit betekent dat ca. 1.781 (2.131 - 350) graven voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven. In principe gaat dit aantal af van de totale capaciteit, welke hierdoor afneemt. Indien deze graven daadwerkelijk niet kunnen worden geruimd, is de totale capaciteit naar de toekomst toe 896 grafruimten (2.677 - 1.781). Ten opzichte van de behoefte (1.808) is daarmee een tekort aan grafruimten van 912 (1.808 - 896) om in een cyclus van 40 jaar te kunnen blijven begraven.

Het uitbreidingsperceel heeft een totale oppervlakte van 5.840 m². Bij een bruto grafoppervlak van 7 m² heeft het uitbreidingsperceel een begraafcapaciteit van 834 nieuwe graven bij een dubbeldiepe begraafmethode. Wanneer de huidige capaciteit van 546 graven in 2016 vol is, kan volgens tabel 4.3 met 834 graven op het uitbreidingsperceel tot 2035 begraven worden. Dit betekent dat met de huidige capaciteit en de capaciteit van het uitbreidingsperceel niet voldaan kan worden aan de begraafbehoefte voor 40 jaar.

4.5 Asbestemmingen

Uit tabel 4.1 blijkt een gemiddelde jaarlijkse behoefte van 13 in de periode van 1998 tot en met 2002. Op de begraafplaats is alleen de mogelijkheid voor urnengraven aanwezig. Uit de prognose van tabel 4.3 blijkt een totale behoefte van ca. 134 asbestemmingen tot 2042. Volgens opgave van de gemeente Woudenberg beschikt men op dit moment over 65 urnengraven. Deze capaciteit is onvoldoende om in de bovenstaande behoefte te voorzien, uitgaande van een cyclus van 40 jaar. Daarnaast vindt een landelijke ontwikkeling plaats waarin een toename is te zien van het aantal asbestemmingen op begraafplaatsen. Niet duidelijk is of dit voor gemeente Woudenberg ook het geval is. Deze ontwikkeling heeft dus mogelijk ook gevolgen op het ruimtebeslag voor asbestemmingen op de begraafplaats voor de toekomst.

5 Analyse / toekomstvisie

5.1 Begraafplaats Voorstraat

5.1.1 *Onderhoud begraafplaats*

Voor de begraafplaats aan de Voorstraat heeft de gemeente thans geen beleid opgesteld. Deze beleidsvisie dient daarom als leidraad voor het op te stellen beleid op korte en op lange termijn. De staat van het onderhoud op de begraafplaats is zeer verzorgd. Het is zichtbaar dat veel tijd en aandacht wordt besteed aan de uitstraling van de begraafplaats. Onduidelijk is wat de gewenste beeldkwaliteit is op de begraafplaats in relatie tot de kosten voor het onderhoud. Oorzaak hiervan is het ontbreken van een actuele groen visie en groen beheerplan voor de begraafplaats. Met deze plannen kan getoetst worden in hoeverre het onderhoud voldoet aan de kwaliteit welke gewenst is. Aan de beschrijvingen van de beeldkwaliteiten kunnen maatregelen gekoppeld worden welke noodzakelijk zijn om het gewenste onderhoudsniveau te behalen. In het groenbeleid van gemeente Woudenberg is de maatregel opgenomen ten aanzien van het afbouwen van het gebruik van chemische onkruidbestrijding. De consequenties van deze maatregel is het toepassen van andere mogelijkheden voor onkruidbestrijding, zoals bijvoorbeeld traditionele onkruidbestrijding of branden. Beide voorbeelden zijn arbeidsintensiever dan het gebruik van chemische bestrijding. Dit houdt in dat de kosten voor het onderhoud omhoog gaan indien dezelfde beeldkwaliteit bereikt moet worden. Indien een groenbeheerplan wordt opgesteld dienen kleinere knelpunten geïnventariseerd te worden in samenwerking met de toezichthouder. Hiertoe dienen vervolgens maatregelen te worden opgesteld. Op deze wijze is de kwaliteit van de begraafplaats gewaarborgd, wordt inzicht verkregen in de kosten en is sturing mogelijk. De oude bomen op de begraafplaats worden elk jaar gecontroleerd op veiligheid. Gedacht dient te worden aan tijdige vervanging van de bomenlaan in verband met behoud van de identiteit van de begraafplaats.

5.1.2 *Faciliteiten*

In de inventarisatie zijn verschillende knelpunten genoemd ten aanzien van faciliteiten op de begraafplaats. Door het ontbreken van regels op de begraafplaats is het moeilijk voor de toezichthouder om handhaving uit te voeren. Voor een duidelijke informatievoorziening naar de bezoekers toe is een plattegrond met vakindeling en een mededelingenbord met toelichting van regels belangrijk. De faciliteiten op het oude deel van de begraafplaats voldoen. Daarentegen is het wenselijk het voorzieningenniveau op het nieuwe deel van de begraafplaats te verhogen. Aan de hand van deze knelpunten is het voorzieningenniveau op de begraafplaats als matig beoordeeld. Daarnaast is een duidelijke bewegwijzering vanaf de hoofdstraat van Woudenberg belangrijk. In een herinrichtingsplan dient het voorzieningenniveau afgestemd te worden in verhouding tot het gebruik van de begraafplaats. In minder mate belangrijk, maar toch aanbevelingswaardig is de uitstraling van de hoofdingang van de begraafplaats. In verhouding tot de andere ingangen is deze te sober voor de uitstraling van de begraafplaats.

5.2 Administratie

Gebleken is dat gegevens ten aanzien van de administratie niet op orde zijn. Dit blijkt uit de onvolledigheid van gegevens waardoor verschil ontstaat met de werkelijke situatie op de begraafplaats. Het omzetten van het grafkaartensysteem naar het digitale begraafplaats administratiesysteem is nog niet voltooid. Daarnaast blijken de om te zetten gegevens incompleet te zijn. Indien deze stand van zaken langer aanhoudt en de administratie niet op orde komt, komt de gemeente in problemen met de capaciteit, omdat eventueel ruimen niet mogelijk is.

Van de twee aanwezige digitale systemen is één verouderd. Het nieuwere systeem kent verschillende knelpunten, waarvan onder andere het ontbreken van ondersteuning. Het achterhalen van gegevens van rechthebbenden om hen aan te schrijven over bepaalde zaken is in veel gevallen niet mogelijk. Dit betekent dat het ondernemen van acties ten aanzien van grafrechten of andere zaken ook niet mogelijk is. Vanwege de niet optimale functionaliteit, gebruiksvriendelijkheid en foutgevoeligheid wordt het bestaande systeem als matig beoordeeld. Een administratie die up-to-date is en een softwarepakket dat efficiënt en rendabel is, vormen de basis voor een actueel beleid en een actief beheer.

5.3 Grafrechten

5.3.1 Inleiding

Op een graf is de beheersverordening van kracht die gold ten tijde van de uitgifte van het graf. Het is daarom van belang te weten onder welke voorwaarden, vastgelegd in verordeningen, graven zijn uitgegeven. Daarmee wordt er meer duidelijk over de juridische status en de mogelijkheden van het ruimen van graven op de begraafplaats.

Hiervoor zijn de volgende beschikbaar gestelde beheersverordeningen bestudeerd.

- **Verordening op de begraafplaatsen en het begraven van lijken in de Gemeente Woudenberg**, afgekondigd op 10 oktober 1869;
- **Verordening op het begraven van lijken en de begraafplaatsen in de gemeente Woudenberg**, vastgesteld op 30 oktober 1884;
- Verordening op het beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaats, vastgesteld op 28 april 1993;
- Uitvoeringsbesluit graven en asbezorging; Uitvoeringsbesluit voor de grafbedekkingen; datum vaststelling van beiden besluiten is onbekend;
- Verordening op beheer en gebruik van de algemene begraafplaats, vastgesteld op 24 maart 1994;
- Uitvoeringsbesluiten graven, asbezorging en begraafplaatsen, vastgesteld 16 november 1994;
- Uitvoeringsbesluit voor de grafbedekking, vastgesteld 16 november 1994;
- Wijziging uitvoeringsbesluiten graven, asbezorging en begraafplaatsen, vastgesteld 8 juni 1995.

De genoemde verordeningen volgen elkaar steeds op. Dit betekent dat alle verordeningen vanaf 10 oktober 1869 tot op heden beschikbaar zijn.

De verordeningen en besluiten zijn onderzocht op de volgende onderdelen:

- In welke grafrechten wordt voorzien;
- Welke regels ten aanzien van het vervallen van grafrechten aanwezig zijn;
- Welke regels ten aanzien van ruiming aanwezig zijn.

5.3.2 Grafrechten

In de oude beheersverordeningen van 1869 en 1884 worden de termijnen waarvoor eigen graven zijn uitgegeven niet genoemd. In de beheersverordening van 1869 wordt in artikel 8 wel gesproken over

'bezitters van eigen graven voor onbepaalde tijd', waaruit kan worden opgemaakt dat er in ieder geval grafrechten voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven. Of daarnaast ook grafrechten voor bepaalde tijd zijn uitgegeven, blijkt niet uit de beheersverordening. In de beheersverordening van 1884 wordt geheel niet gesproken over uitgiftetermijnen.

In een memorie van toelichting tot het besluit van de gemeenteraad tot heffing van begrafenisrecht (5 augustus 1869) wordt gesproken over 'graven ten afstand bestemd' voor onbepaalde tijd en voor 10 jaar. Vermeld wordt dat het laatste nooit is voorgekomen. In de verordening op de heffing van begrafenisrechten van 20 april 1923 wordt in artikel 3 gesproken over eigen graven voor onbepaalde tijd en eigen graven voor 10 jaar. Dit komt ook voor in de verordeningen op de heffing van begrafenisrechten van 12 augustus 1946 en 27 september 1950.

In de verordeningen van 1993 en 1994 is in artikel 15 aangegeven dat eigen graven worden uitgegeven voor een termijn van 50 jaar, ingaande op de datum waarop het graf is uitgegeven. Het grafrecht kan telkens met 10 jaar worden verlengd. Tevens is opgenomen dat het recht niet langer kan gelden dan tot het tijdstip, waarop het terrein feitelijk aan zijn bestemming als begraafplaats wordt onttrokken.

5.3.3 *Regels ten aanzien van het vervallen van grafrechten*

In de beheersverordening van 1869 is in artikel 6 bepaald dat wanneer bezitters van eigen graven na laten om, na aanschrijving door de lijkbezorger, het graf te voorzien van een nummerpaal, het grafrecht komt te vervallen. In artikel 8 van dezelfde verordening is aangegeven dat wanneer bezitters van een eigen graf voor onbepaalde tijd gedurende 30 jaar geen gebruik hebben gemaakt van die graven, en na aanschrijving door Burgemeester en wethouders hun recht niet doen gelden, het uitsluitend recht vervalt.

In de verordening van 1884 staat in artikel 9 vermeld dat bezitters van eigen graven het graf moeten voorzien van een nummerpaal, eventueel na aanschrijving door de lijkbezorger. In artikel 10 van dezelfde verordening staat vermeld dat bij het overlijden van een rechthebbende, erfgenamen binnen 6 maanden een bepaald persoon moeten aanwijzen op wie het recht vervolgens overgaat. Voor beide artikelen geldt dat wanneer de bezitters verplichtingen in artikel 9 en 10 na laten, zij worden gestraft met een geldboete van 3 tot 5 gulden. Hierin wordt niets vermeld dat hierop volgend het grafrecht

vervalt. In latere verordeningen wordt op het vervallen van grafrechten niet meer teruggekomen.

In de verordeningen van 1993 en 1994 is in artikel 18 aangegeven dat rechthebbenden schriftelijk afstand kunnen doen van het recht op een eigen graf. Daarnaast is in artikel 17 opgenomen dat wanneer na het overlijden van de rechthebbende het grafrecht niet binnen één jaar is overgeschreven, Burgemeester en wethouders bevoegd zijn het grafrecht te doen vervallen. In het uitvoeringsbesluit graven en asbestemming, waarvan niet duidelijk is of deze is vastgesteld, wordt vermeld dat een graf kan worden geruimd als er 10 jaar is verstreken sinds er voor het laatst een lijk in het graf is geplaatst. Nabestaanden kunnen in een dergelijk geval kenbaar maken het graf met 2x10 jaar te verlengen. Dit is echter in strijd met de wet. Tevens is in dit artikel aangegeven dat in geval de rechthebbenden niet meer te achterhalen zijn, de gemeente zich het recht voorbehoudt om het gedenkteken te verwijderen en het graf opnieuw te gebruiken. In het uitvoeringsbesluit van 1994, waarvan bekend is dat het is vastgesteld, komt dit artikel niet meer voor. Geconcludeerd kan worden dat niets ten aanzien van regels voor het vervallen van grafrechten achterhaald kan worden. Dit betekent dat onderzocht moet worden welke grafakten zijn uitgegeven en welke regels ten aanzien van het vervallen van rechten staan genoemd. In een procedure kan de gemeente hiervoor rechthebbenden trachten te achterhalen. Dit zou kunnen gebeuren aan de hand van het plaatsen van mededelingenbordjes bij de betreffende graven, waarop een verwijzing naar een mededelingenbord op de begraafplaats staat vermeld. Hierop wordt vervolgens een oproep geplaatst voor rechthebbenden om zich te komen melden. De rechthebbenden kunnen dan met de grafakte aangeven in hoeverre zij nog recht hebben op het graf en of de behoefte nog bestaat het grafrecht te behouden. Wanneer de behoefte van het behouden blijft bestaan, kan eventueel gevraagd worden of verplaatsing van het gedenkteken toegestaan is. Op deze manier kan men inzicht krijgen in hetgeen mogelijk is op het oude deel van de begraafplaats.

5.3.4 *Regels ten aanzien van ruiming*

In de beheersverordening van 1869 en 1884 komen ruiming en 1884 komen ruiming niet aan de orde. In de beheersverordeningen van 1993 en 1994 is in artikel 25 aangegeven dat ruiming tenminste één jaar van tevoren worden aangegeven door aanschrijving van de rechthebbenden of door een oproep via het mededelingenbord. Rechthebbenden van een eigen graf

kunnen verzoeken de stoffelijke resten te doen verzamelen en opnieuw te begraven in hetzelfde graf of elders.

5.4 Begraven

5.4.1 Begraafstelsel

Bepaalde delen van de inrichting van het oude deel van de begraafplaats zijn inefficiënt ingericht door het kop-voet-kop-voet systeem. Indien historisch gezien geen hoge waarden zijn toegekend dient na eventuele ruimingen een herinrichtingsplan opgesteld te worden, waarbij efficiënt ruimtegebruik en bereikbaarheid van de graven een belangrijke rol dienen te spelen.

5.4.2 Indeling begraafplaats

De kindergraven hebben door de verschillende afmetingen van graven een indeling naar leeftijd gekregen op de begraafplaats. Dit is echter niet opgenomen in de beheersverordening. Indien deze beheersverordening opnieuw wordt vastgesteld, dient deze verandering meegenomen te worden.

5.4.3 Ruimen van graven

Om te kunnen blijven begraven op de bestaande begraafplaats, dienen graven waarvoor geen belangstelling meer is en waar afstand van gedaan is geruimd te worden. Uit ervaringscijfers wordt in de praktijk uitgegaan van een grafstermijn van 40 jaar. Dit betekent dat, met een grafcyclus van 40 jaar, een graf telkens na 40 jaar weer opnieuw kan worden uitgegeven. Op deze wijze kan gemeente Woudenberg op de bestaande begraafplaats telkens blijven begraven. Om dit te kunnen bewerkstelligen wordt geadviseerd een actief ruimingsbeleid te voeren. Dit actieve ruimingsbeleid heeft een positieve invloed op de begraafcapaciteit van de begraafplaats. Dit leidt vervolgens tot een positieve invloed voor de exploitatie van de begraafplaats. Onder 'ruimen' wordt verstaan het leegmaken van een graf, waarbij de overblijfselen worden begraven in een verzamelgraf. Schudden is een vorm van ruimen, waarbij de onverteerde lijkresten dieper worden teruggeplaatst in het zelfde graf. Echter wordt 'schudden' afgeraden in verband met het vervuilen van het graf met resten die niet toebehoren aan een eventueel nieuw grafrecht.

Bij ruimingen kan onderscheid gemaakt worden tussen incidentele ruiming en grootschalige ruiming. Incidentele ruiming kan plaats vinden wanneer de uitgiftetermijn is beëindigd of wanneer afstand gedaan is van het graf. Indien mogelijk kunnen grootschalige ruiming uitgevoerd worden. Hierbij wordt een groter aantal graven in één keer geruimd. Het voordeel van een grootschalige ruiming is dat onmiddellijk capaciteit gegenereerd wordt en wat betreft de kosten dit rendabeler is. Om grootschalige ruiming uit te kunnen voeren, dienen van alle graven de rechten verlopen te zijn of dient afstand van het grafrecht te zijn gedaan.

Geadviseerd wordt om een actief ruimingsbeleid te gaan voeren, waarbij het oude deel van de begraafplaats als eerste in aanmerking komt. Hierbij wordt voor de begraafplaats capaciteit gegenereerd, wat de volgende consequenties heeft. De gereserveerde graven en de bijzettingen die onlangs nog hebben plaats gevonden op het oude deel leveren problemen op bij een eventuele grootschalige ruiming. Omdat deze grafruimten niet tegelijk vrijkomen met de reeds langgeleden uitgegeven graven voor onbepaalde tijd, kan het gehele oude deel niet ineens geruimd worden. Dat betekent ook dat een eventueel totaal herinrichtingsplan alleen in fases opgesteld kan worden.

5.4.4 Reserveren van graven

Reserveringen hebben een negatieve invloed op de capaciteit van de begraafplaats. Het voordeel van een reservering is dat voor een bepaald graf reeds inkomsten worden gegenereerd zonder dat daarin begraven wordt. Het nadeel is echter dat bovenop de berekende begraafbehoefte voor de komende 40 jaar ook nog eens het aantal reserveringen geteld dienen te worden. Dit betekent dat de begraafbehoefte zal stijgen en de begraafcapaciteit een nog verder tekort zal laten zien. Momenteel is ca. 4% van de graven in gemeente Woudenberg gereserveerd. Omdat dit een aanzienlijke invloed heeft op de capaciteit van de begraafplaats wordt het afgeraden om het reserveren van graven toe te staan. Daarnaast wordt op de begraafplaats dubbeldiep begraven en lijkt reservering geen noodzaak, zoals dit bij enkel diep begraven wel het geval is.

5.4.5 Grafbedekking

Uit de inventarisatie is gebleken dat de afstand tussen de graven ca. 20 cm is. Volgens de Wet op de Lijkbezorging is minimaal 30 cm vereist als onderlinge afstand tussen de graven.

Gebleken is dat graven, wanneer deze vol zijn, geschud worden en waarin vervolgens weer familieleden worden begraven. Hierbij worden

dan geen kosten voor grafrecht ontvangen terwijl wel een nieuwe begraafplaats vindt. Op deze wijze loopt de gemeente inkomsten mis en is dit niet bevorderlijk voor de exploitatie van de begraafplaats.

In de beheersverordening staat vermeld dat de grafbedekking niet buiten de afmetingen van het graf geplaatst mag worden. Op enkele plaatsen op de begraafplaats is er sprake van overschrijding van deze regels. Dit wordt tot nu toe door de gemeente gedoogd. Hierop hebben nog geen aanschrijving van de rechthebbenden plaats gevonden. Handhaving van de regels hiertoe is van belang.

5.4.6 Grondwater

Uit de inventarisatie is gebleken dat in graven op het oude deel vaak grondwater wordt aangetroffen. Op het nieuwe deel wordt in het najaar bij het delven van een graf af en toe grondwater onder in het graf aangetroffen. Volgens de Wet op de Lijkbezorging mag bij dubbeldiepe begravingen de gemiddeld hoogste grondwaterstand maximaal 2,25 m. onder maaiveld zijn. Indien deze afstand kleiner is, heeft dit consequenties voor de lijkvertering. In dit geval voldoet het oude deel niet aan de eisen van de Wet op de Lijkbezorging. Van het nieuwe deel van de begraafplaats is het niet duidelijk of aan deze eisen van de Wet op de Lijkbezorging wordt voldaan. Het plaatsen van peilbuizen en het uitvoeren van tweewekelijkse grondwaterpeilmetingen kan over een periode van bijvoorbeeld een jaar een inzicht geven in de stand van het grondwater ten opzichte van het maaiveld over de totale begraafplaats.

Uit de inventarisatie is vernomen dat de grond waarmee het uitbreidingsperceel is opgehoogd mogelijk zou kunnen bestaan uit klei en puin. Volgens de Inspectierichtlijn Wet op de Lijkbezorging dient het bodemmateriaal een zo groot luchthoudend poriënvolume te bevatten, dat een voldoende mate van gasdiffusie in de bodem is gewaarborgd voor een goede lijkvertering. Een ongestoord bodemprofiel van zand- of zavelgrond is het meest geschikt. Gronden, bestaande uit klei of leem, zijn vanwege de geringe mate van doorlatendheid voor vloeistoffen minder geschikt. De ophoging van het uitbreidingsperceel dient zo plaats gevonden te hebben dat ook na eventuele inklinking aan art. 5 van het Besluit op de Lijkbezorging zal worden voldaan. In art. 5 van het Besluit op de Lijkbezorging staat het volgende vermeld:

1. De afstand tussen de graven onderling bedraagt ten minste 30 cm.

2. Boven de kist of het omhulsel bevindt zich een laag grond van ten minste 65 cm.
3. Ten hoogste 3 lijken mogen boven elkaar worden begraven, mits boven elke kist of omhulsel een laag grond van ten minste 30 cm wordt aangebracht, die bij een volgende begraafing niet mag worden geroerd. Ten aanzien van de bovenste kist of het bovenste omhulsel is het 2^e lid van toepassing.
4. De graven bevinden zich ten minste 30 cm boven het niveau van de gemiddelde hoogste grondwaterstand.
5. Het 3^e en 4^e lid zijn niet van toepassing op bestaande graven.
6. Dit artikel is niet van toepassing op grafkelders.

5.4.7 Algemene graven en asverstrooiingen

Het vak met algemene graven dat ten oosten van de werkplaats ligt is vol. De grafrusttermijn van deze graven is reeds verlopen en kan geruimd worden. Het aantal asverstrooiingen die per jaar plaats vinden is erg weinig. Tot nog toe zijn dat er ca. 1 á 2 per jaar geweest.

5.5 Behoeftte en capaciteit

∃ Niets doen

Indien geen actie wordt ondernomen door de gemeente ten aanzien van de capaciteit van de begraafplaats zal bij een behoefte van 1.808 nieuwe graven de begraafplaats vol zijn in 2016.

∃ Ruimen

De capaciteit op een begraafplaats blijft beschikbaar door graven, waarvan het grafrecht is beëindigd, te ruimen en deze graven vervolgens opnieuw uit te geven. Aangezien hiervan tot en met 2016 (begraafplaats is dan vol) nog geen sprake is op de begraafplaats, immers sinds ca. 1993 worden pas graven voor bepaalde tijd uitgegeven, dus levert dit op korte termijn geen capaciteit op. Wij adviseren om een actief ruimingsbeleid te voeren ten aanzien van graven die zowel voor bepaalde en onbepaalde tijd zijn uitgegeven. Door een actief ruimingsbeleid ontstaat een efficiënter gebruik van de totale capaciteit. Dit beleid dient dan strikt gehandhaafd te worden. Een actief ruimingsbeleid houdt in dat ook ruimte ingedeeld moet worden voor verzamelgraven.

In paragraaf 6.3 staan de juridische stappen beschreven ten aanzien van de beëindiging van de grafrechten die voor onbepaalde tijd zijn

uitgegeven. Hiervoor dient gekeken te worden naar de juridische mogelijkheden voor het beëindigen van de grafrechten op basis van beheersverordeningen uit de tijd van uitgifte van het grafrecht. Indien blijkt dat op basis hiervan mogelijk grafrechten kunnen worden beëindigd, kan het betreffende graf worden geruimd en opnieuw worden uitgegeven. Deze maatregel kan leiden tot een vergroting van de totale capaciteit en kan een positieve bijdrage leveren in de exploitatie van de begraafplaats.

Er vanuit gaande dat de graven die zijn uitgegeven voor onbepaalde tijd geruimd kunnen worden, is er bij een begraafbehoefte van 1.808 graven een begraafoppervlak nodig van 12.656 m². Aangezien het begraafoppervlak van de begraafplaats 18.720 m² is, is dit ruim voldoende om in een cyclus van 40 jaar (= 2042) te kunnen begraven met een dubbeldiepe begraafmethode.

Het oppervlak van de graven in de vakken A en B en de familiegraven van De Beaufort en van Hooft van Woudenberg van Geerestein beslaat ca. 2.200 m². Indien er vanuit gegaan wordt dat de graven in verband met monumentale waarde niet geruimd worden, houdt dit in dat het totale begraafoppervlak van de begraafplaats aangepast wordt naar 16.520 m² (18.720 m² - 2.200 m²). Vervolgens is nog steeds sprake van een begraafbehoefte van 1.808 graven met een benodigd begraafoppervlak van 12.656 m². Aangezien het begraafoppervlak bij behoud van de vakken A en B en de familiegraven 16.520 m² omvat, blijft er nog steeds voldoende capaciteit over om in een cyclus van 40 jaar (= 2042) te kunnen blijven begraven.

3 Inbreiding of uitbreiding

Het huidige bruto grafoppervlak van de begraafplaats is 7 m². Dit bruto grafoppervlak is optimaal voor de kostendekking van de begraafplaats. Het bruto grafoppervlak kan dus niet worden verlaagd en daarmee worden gebruikt om meer capaciteit te genereren. Dat betekent dat inbreiding geen mogelijkheid is op de begraafplaats. Wanneer er vanuit gegaan wordt dat de graven die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven niet (op korte termijn) geruimd kunnen worden, kan op de begraafplaats in de huidige situatie begraven worden tot en met 2016. Om in een begraafcyclus van 40 jaar te kunnen blijven begraven zal dan moeten worden uitgebreid. Wanneer de begraafbehoefte van 1.808 nieuwe graven verminderd wordt met het aantal vrije graven, komen we tot 1.262 graven die gerealiseerd moeten worden op een uitbreidingsperceel. Bij 1.262 graven met een bruto grafoppervlak van 7 m² is een begraafoppervlak van 8.834 m² (1.262 x 7) nodig. Grenzend aan de zuidkant van de begraafplaats

heeft gemeente Woudenberg een uitbreidingsperceel gereserveerd. Dit perceel beslaat een oppervlak van ca. 5.840 m². Wanneer dit perceel in 2016 in gebruik wordt genomen voor begravingen, blijkt uit tabel 4.3 dat op dit perceel begraven kan worden tot en met 2035. Dit betekent dat er dus geen capaciteit meer beschikbaar is voor de overige begraafbehoefte. Hieruit wordt geconcludeerd dat met de huidige capaciteit en de capaciteit van de uitbreiding niet voldaan kan worden in de begraafbehoefte van 1.808 nieuwe graven en een begraafcyclus van 40 jaar er vanuit gaande dat de eeuwigdurende graven niet geruimd kunnen worden.

De behoefte naar het bijzetten van urnen in een urnemuur is onbekend op de begraafplaats, omdat deze mogelijkheid niet geboden wordt. Landelijk is bekend dat de behoefte naar het bijzetten van urnen in een urnemuur stijgend is. Deze behoefte kan echter lokaal verschillend zijn. Indien de mogelijkheid geboden wordt op de begraafplaats, zal de behoefte stijgen. Men ervaart het bieden van de mogelijkheid tot bijzetting in een urnemuur als een extra faciliteit die van toegevoegde waarde is op de begraafplaats.

5.6 Historie

Ten aanzien van de waardevolle monumenten welke op de begraafplaats geïnteriseerd zijn, is een lijst opgesteld (zie bijlage 1). In de huidige verordening is opgenomen dat deze lijst aanwezig is binnen de gemeente. In bijlage 2 is een advies ten aanzien van de (her)plaatsing van de geselecteerde grafstenen opgenomen. Het verdient aanbeveling om bij het eventueel ruimen van graven aandacht te besteden dit advies en de hierboven genoemde lijst. Er dient te worden gezorgd dat graven van bekende overledenen niet ondoordacht worden geruimd en dat zeldzame of bijzondere voorwerpen en/of grafmonumenten, op een terrein dat zozeer aan het verleden herinnert, behouden blijven.

5.7 Organisatie

In paragraaf 3.6 is een beeld gevormd van de organisatie binnen de gemeente Woudenberg op het gebied van begraven. De inrichting van deze organisatie ziet er goed uit. Het aanbrengen van structuur door middel van het opstellen van werkomschrijvingen en de vastlegging van taken en verantwoordelijkheden in processen draagt op een positieve manier bij aan optimalisatie van de organisatie. Reeds zijn procesbeschrijvingen ten aanzien van de organisatie rond het

begraafplaatsbeheer in concept opgesteld, welke zijn beoordeeld. Tijdens de inventarisatie is geconstateerd dat deze processen onvolledig zijn ten aanzien van taak- en rolverdeling. De taken en rollen die nog niet volledig zijn, dienen aangevuld te worden. De onjuiste taken of rollen dient goed bekeken te worden op volgorde waarin de activiteiten plaats vinden. In de processen onderling is geen verband zichtbaar. Door middel van bijvoorbeeld verwijzingen kan dit verband worden aangebracht. Om inzicht te blijven houden in het verloop van het proces dienen controlepunten in de processen ingebouwd te worden. Deze controlepunten kunnen bijvoorbeeld in het digitale begraafplaats administratiesysteem zitten. Bij activiteiten waar geen administratief systeem aanwezig is, dient men als activiteit een controlepunt in te bouwen om op die manier de kwaliteit te kunnen waarborgen. Daarnaast ontbreken opmerkingen ten aanzien van verantwoordelijkheden in alle drie de processen. Indien werkschrijvingen gemaakt worden per rol of per taak, dienen deze taken of rollen ook door verschillende medewerkers uitgevoerd te kunnen worden.

5.7.1 *Communicatie*

In paragraaf 5.1.2 is beschreven dat communicatie naar burgers toe zeer beperkt is, dan wel ontbreekt. In de organisatie van de gemeente Woudenberg behoefte dit punt meer aandacht. Gedacht moet worden over een juiste aanpak van goede communicatie naar burgers toe. Een mogelijkheid is het uitgeven van algemene informatie over begraafmogelijkheden, grafbedekkingen en andere onderwerpen ten aanzien van de begraafplaats in de vorm van folders. Daarnaast dient er een controle plaats te vinden dat alle rechthebbenden kennis genomen hebben van de beheersverordening en uitvoeringsbesluiten. Door middel van persberichten en mededelingen zou de aandacht meer op de begraafplaats gericht kunnen worden. Het periodiek uitgeven van een informatiefolder aan rechthebbenden met betrekking tot het begraven in de gemeente Woudenberg en in het algemeen. Op deze wijze wordt het adressenbestand up-to-date gehouden. De inzet van vrijwilligers stimuleert de betrokkenheid van burgers bij de begraafplaats. Los van deze activiteiten dient gekeken te worden naar wat de gemeente Woudenberg wil bereiken met de communicatie. Duidelijk moet zijn wat de gemeente Woudenberg uit wil dragen naar de burgers toe. Vervolgens kan een geschikte communicatieve

strategie opgesteld worden. Op dit moment is communicatie een punt van aandacht en dient hierop actie te worden ondernomen.

5.8 Beheersverordening

De huidige beheersverordening van de begraafplaats te Woudenberg dateert uit 1994. In deze verordening staan bepalingen opgenomen die niet volledig overeenkomen met de huidige werkwijze op de begraafplaats en de mogelijkheden welke op dit moment geboden worden ten aanzien van de grafrechten. Daarnaast zijn er artikelen opgenomen die in strijd zijn met de Wet op de Lijkbezorging. Voorbeeld hiervan is dat de gemeente de rechthebbenden de mogelijkheid biedt om onder bepaalde voorwaarden een graf voor onbepaalde tijd gesloten te verklaren. De Wet op de Lijkbezorging staat dit niet toe, daar dit wordt gezien als een verlenging voor onbepaalde tijd, terwijl de maximale verlenging van grafrechten ineens 10 jaren bedraagt. Daarnaast is het van belang dat het risico die de eigenaar van de begraafplaats (de gemeente) loopt ten aanzien van de grafmonumenten goed in een verordening wordt geregeld.

Tegenwoordig komt er bij steeds meer gemeenten in Nederland het verzoek binnen om op eigen terrein begraven te mogen worden. De Wet op de Lijkbezorging sluit dit niet uit. Door hier als gemeente tijdig op in te spelen wordt voorkomen dat men voor verrassingen komt te staan en ontstaan er geen ongewenste situaties. Door het opstellen van eisen en regels waar men aan moet voldoen is het mogelijk hieraan sturing te geven indien zo'n verzoek bij de gemeente Woudenberg gedaan wordt. Het verdient aanbeveling om hier tijdig op te anticiperen en beleid op te stellen hoe de gemeente Woudenberg hiermee om wil gaan in de toekomst.

5.9 Exploitatie

Om te komen tot een totale dekking van kosten zou op basis van de berekening uit paragraaf 3.8 een tariefsverhoging van ca. 26% moeten worden doorgevoerd (bijlage 3). Naar aanleiding van de kostendekkendheid van 79% is een kostendekkend tarief berekend. Opgemerkt wordt dat dit tarief gebaseerd is op gemiddelden van onder andere het totaal aantal begravingen per jaar. Het kostendekkende tarief is daardoor ook een gemiddelde welke is uitgesplitst naar graven voor 30 jaar, graven voor 50 jaar, keldergraven en urnengraven. In de volgende tabel is weergegeven hoe hoog de nieuwe tarieven moeten zijn om kostendekkend te kunnen begraven.

Tabel 5.1: Tarievenvoorstel kostendekkend begraven

Grafrecht		huidig tarief		nieuw tarief (kostendekkend)
graf 30 jaar	€	1.071,00	€	1.350,96
graf 50 jaar	€	1.772,00	€	2.235,20
grafkelder (2 pers.)	€	2.060,00	€	2.598,48
urnengraf	€	272,00	€	343,10
Begraven in een graf				
graf	€	877,00	€	1.106,25
urnengraf	€	208,00	€	262,37
Graftekenrecht				
graf	€	162,00	€	204,35
urnengraf	€	162,00	€	204,35

De gemeente Woudenberg heeft zich ten doel gesteld kostendekkend te begraven. Om dit te realiseren middels alleen een tariefsverhoging zou het tarief voor een eigen graf van 30 jaar ₤2.457,21 moeten gaan kosten.

Op basis van de kosten voor een eigen graf is een indicatieve vergelijking gemaakt tussen de huidige tarieven van een eigen graf in de gemeente Woudenberg met enkele nabij gelegen gemeenten: Maarn, Zeist, Leusden Amerongen en Leersum. In tabel 3.2 is deze vergelijking weergegeven waarin steeds is aangegeven de tarieven voor het begraven en het grafrecht.

Om de vergelijking zo zuiver mogelijk te houden is in de onderstaande vergelijking bij een eigen graf uitgegaan van de kosten bij een eerste begraafing in een dubbeldiep graf. De termijn voor een eigen graf is gesteld op 30 jaar.

Tabel 5.2 Vergelijking tarieven algemeen graf en eigen graf gemeentelijke begraafplaatsen

	Woudenberg	Maarn	Zeist	Leusden	Amerongen	Leersum
Eigen graf (30 jr) *						
Grafrecht	₤1039,00	₤1809,00	₤885,00	₤975,00	₤1423,00	₤2184,00
Begraven	₤851,00	₤738,00	₤380,00	₤956,00	₤798,00	₤556,00
Totaal	₤1890,00	₤2547,00	₤1265,00	₤1931,00	₤2221,00	₤2740,00

* uitgangspunt: een eerste begraafing in een dubbeldiep graf

Hieruit kan worden geconcludeerd dat over het algemeen de tarieven voor een eigen graf in Woudenberg iets onder het gemiddelde liggen ten opzichte van de tarieven voor een eigen graf in de vijf andere gemeenten. Opgemerkt dient te worden dat de kwaliteit van de verschillende begraafplaatsen hierin niet is meegenomen. Geconcludeerd kan worden dat een lichte stijging van de tarieven te rechtvaardigen valt, maar dat deze eventuele stijging niet zodanig kan zijn dat dit het kostendekkend begraven mogelijk maakt binnen de gemeente Woudenberg. Naast een vergroting van de inkomsten door middel van het verhogen van de tarieven zal ook gekeken moeten worden naar de mogelijkheden tot het beperken van de kosten. Uit de exploitatierekening blijkt dat de kosten ten behoeve van het onderhoud van de begraafplaats nagenoeg de helft van de kosten bedraagt. Op dit punt is dan ook de grootste kostenbesparing te realiseren.

5.10 Islamitisch begraven

Het belang van de inrichting van een speciaal deel voor andere geloofsgezindten hangt af van de behoefte binnen de gemeente Woudenberg naar dit soort graven. Onlangs is door het CBS onderzocht dat de groep moslims in Nederland ongeveer even groot is als de groep gereformeerden in Nederland, ca. 5%. Moslims stellen zeer specifieke eisen aan een Islamitische begraafplaats. Deze eisen wijken sterk af van de Nederlandse gewoontes. Daar komt bij dat de Moslimgemeenschap in Nederland uit verschillende stromingen bestaat, die elk hun eigen wensen en gebruiken hebben ten aanzien van begraven. Op dit moment zijn er geen mogelijkheden voor Moslims om volgens deze specifieke wensen in Woudenberg te worden begraven.

Landelijk gezien blijkt er een groeiende behoefte aan begraafplaatsen voor Moslims. Steeds vaker kiezen allochtone ouderen ervoor om in hun woonplaats te worden begraven in plaats van in hun geboorteland omdat hun kinderen hier zijn opgegroeid en hier voor altijd zullen blijven. Door zich hier te laten begraven maken de ouders het hun kinderen mogelijk om regelmatig het graf te bezoeken.

Wij adviseren een gemeentelijk beleid te ontwikkelen ten aanzien van Islamitisch begraven. Hiervoor is het van belang een zo helder mogelijk beeld te vormen van de behoefte zowel op korte als op langere termijn. Gezien de bovengenoemde ontwikkelingen zal de behoefte in de toekomst toenemen. In welke mate dat zal gebeuren is moeilijk in te schatten. Wij stellen voor om hierover in overleg te treden met de moslimgemeenschap in Woudenberg, waarbij naast de behoefte in aantallen ook de specifieke wensen aan de orde zullen moeten komen. Naast een gemeentelijk beleid is de Islamitische begraafplaats een onderwerp met een regionaal karakter. Omdat op dit moment de mogelijkheden in Nederland nog beperkt zijn,

Opmerking [Comment1]:

kan de realisering van een voorziening voor Islamitisch begraven een aantrekkende werking hebben van buiten de gemeente. Ook het beleid van overige gemeenten in de regio is in dit kader van belang. Het (toekomstig) beleid van deze gemeenten kan van invloed zijn op de ontwikkelingen in Woudenberg. Het verdient de aanbeveling om met omliggende gemeenten hierover in overleg te treden om het onderwerp bespreekbaar te maken en te onderzoeken in welke mate hiervoor op regionaal niveau draagvlak te creëren is. In een dergelijke situatie is het denkbaar dat er een afzonderlijke Islamitische begraafplaats wordt ontwikkeld. De begraafplaats vormt dan niet een onderdeel van een gemeentelijke begraafplaats, maar krijgt een eigen identiteit waarmee in verregaande mate kan worden voldaan aan de wensen en behoeften van de Islamitische gemeenschap in de regio.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Begraafplaats Voorstraat

6.1.1 *Onderhoud begraafplaats*

Geconcludeerd kan worden dat door het ontbreken van een actuele groenvisie en groenbeheerplan van de begraafplaats het onduidelijk is wat de gewenste beeldkwaliteiten zijn wat betreft het onderhoud op de begraafplaats. Daarnaast moet inzicht worden verschaft in de relatie tussen de gewenste beeldkwaliteiten en de kosten voor het onderhoud. Op deze wijze is sturing hierin mogelijk.

6.1.2 *Faciliteiten*

Gebleken is dat de informatievoorziening voor bezoekers, zoals regels, een plattegrond of eventuele mededelingen ontbreekt. Hierdoor is handhaving voor de toezichthouder nauwelijks mogelijk. Een mededelingenbord met benodigde informatie dient geplaatst te worden, waarop tenminste openingstijden, de regels van de begraafplaats, een plattegrond en eventuele mededelingen aangeplakt kunnen worden. Het voorzieningenniveau op het nieuwe deel is zeer matig in verhouding tot het gebruik. Dit dient op elkaar afgestemd te worden. Duidelijke bewegwijzering vanaf de hoofdweg van Woudenberg dient aangebracht te worden voor een goede bereikbaarheid. Bij een eventueel herinrichtingsplan is het aanbevelingswaardig om de uitstraling van de hoofdingang te herzien.

6.2 Administratie

Het is gebleken dat de begraafplaatsadministratie niet op orde is bij gemeente Woudenberg. Hiervoor zijn verschillende oorzaken. Het omzetten van het DOS-systeem in het nieuwere administratiesysteem dient nog voltooid te worden. Daarbij rijst de vraag in hoeverre het nieuwere systeem voldoet voor de gemeente Woudenberg. Geconcludeerd kan worden dat met nader onderzoek een advies ten aanzien van administratie en software opgesteld moet worden om inzicht te krijgen in de begraafplaatsadministratie. Indien de administratie op orde is, kan actie ten aanzien van het achterhalen van

rechthebbenden ondernomen worden. Indien de huidige situatie langer aanhoudt, komt de gemeente in problemen met de capaciteit, omdat eventueel ruimen niet mogelijk is. De administratie vormt de basis voor een actueel begraafplaatsbeleid en een actief begraafplaatsbeheer. Om deze reden is het completeren van de administratie van belang. Geadviseerd wordt te streven naar één professioneel administratiesysteem dat up-to-date is qua gegevens en compleet geïmplementeerd is in de organisatie van de gemeente. Daarnaast wordt geadviseerd om meerdere personen op de administratie te zetten, zodat meerdere personen bekend zijn met het systeem. Vervangbaarheid van personeel moet geregeld zijn in het administratief proces door middel van meerdere personen deze rol toe te wijzen en de functie van invalkracht te geven. Het functioneren van het administratief personeel kan verbeterd worden door personeel goed op te leiden voor het administratieve systeem.

6.3 Grafrechten

6.3.1 Juridische status

Uit de geraadpleegde documenten mag worden aangenomen dat in ieder geval in de periode 1869 tot en met 1993 eigen graven voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven. Daarnaast is het aannemelijk dat in dezelfde periode ook de mogelijkheid heeft bestaan om eigen graven voor 10 jaar zijn uitgegeven. Of het laatste ook heeft plaatsgevonden is niet duidelijk. Het is dus denkbaar dat er eigen graven zijn uit die periode, waarvan het grafrecht inmiddels is verlopen.

Vanaf 1993 zijn eigen graven alleen nog uitgegeven voor een periode van 50 jaar.

In de latere beheersverordeningen is opgenomen dat het gebruik van eigen graven is verleend gedurende de tijd welke het terrein waarin de graven zich bevinden, tot begraafplaats bestemd blijft (tenminste 50 jaren na sluiting). Geconcludeerd wordt dat het mogelijk is een bestemmingswijziging uit te voeren conform de in de Wet op de lijkbezorging beschreven wijze. Het sluiten of gesloten verklaren van een begraafplaats biedt echter geen mogelijkheden om op korte termijn begraafcapaciteit beschikbaar te maken door ruiming. Deze maatregel dient voornamelijk toegepast te worden als een middel om de begraafplaats op termijn een andere functie te geven

6.3.2 Regels ten aanzien van het vervallen van grafrechten

De oudere beheersverordeningen bieden geen duidelijke mogelijkheden om verleende grafrechten voor onbepaalde tijd te kunnen beëindigen. In de beheersverordeningen van 1993 en 1994 is opgenomen dat grafrechten kunnen worden overgeboekt op naam van een andere rechthebbende. Indien dit overboeken niet binnen één jaar na overlijden van de rechthebbende gebeurt, vervalt het grafrecht aan de gemeente. Dit geldt voor alle graven waarop een uitsluitend recht rust dus ook graven die zijn uitgegeven voor onbepaalde tijd.

6.3.3 Regels ten aanzien van ruiming

In de beheersverordeningen van 1993 en 1994 is de procedure van de voorbereiding van een ruiming beschreven. Met name de wijze waarop de rechthebbenden en nabestaanden hiervan op de hoogte worden gebracht wordt uitdrukkelijk belicht. Omdat men deze procedure heeft opgenomen heeft de gemeente zich verplicht om deze werkwijze te volgen.

6.3.4 Aanbeveling

Van de eigen graven die uitgegeven zijn in de periode tussen 1869 en 1993 is niet bekend voor welke termijn de grafrechten zijn verleend. Het is denkbaar dat een gedeelte is uitgegeven voor bepaalde tijd (10 jaar) en dat het grafrecht inmiddels is vervallen. Deze graven komen in principe in aanmerking voor ruiming. Nader onderzoek hiertoe is gewenst. Ten eerste dient te worden nagegaan of bekend welke graven zijn uitgegeven voor bepaalde tijd en in hoeverre deze grafrechten zijn verlopen. Indien de begraafplaatsadministratie hierover onvoldoende informatie geeft, is het raadzaam navraag te doen bij de nabestaanden. Voor de graven voor onbepaalde tijd is het van belang te weten of er bij de rechthebbenden nog belangstelling voor deze graven bestaat.

In beide gevallen zullen de rechthebbenden en nabestaanden hiervoor moeten worden benaderd.

Waar geen rechthebbenden bekend zijn, moet nader onderzoek worden verricht. Het achterhalen van de onbekende rechthebbenden zal tenminste één jaar moeten duren.

Tegelijkertijd met het aanschrijven van de rechthebbenden en nabestaanden worden bordjes op de graven geplaatst waarvan de rechthebbenden of de adressen van rechthebbenden niet meer bekend zijn. Omdat nabestaanden van overledenen in algemene graven vaak niet bekend zijn, kan de gemeente hen via een bordje attenderen op het beëindigen van de grafrust.

De wensen van de rechthebbenden worden verwerkt op een overzichtstekening van de begraafplaats. Hierdoor wordt inzicht verkregen in de toekomstige bezetting van de graven op de begraafplaats. Tevens ontstaat een beeld van de mogelijkheden ten aanzien van een eventuele ruiming. Daarnaast zal op basis van deze gegevens de begraafplaatsadministratie worden bijgewerkt zodat een volledige administratie voorhanden komt.

6.4 Begraven

6.4.1 Begraafstelsel

Uit het onderzoek is gebleken dat door toepassing van het kop-voet-kop-voet systeem op het oude deel van de begraafplaats een rommelig beeld is ontstaan. Graven zijn slecht toegankelijk. Indien hier sprake van is, dient een herinrichtingsplan opgesteld te worden waarbij rekening wordt gehouden met bereikbaarheid en efficiënt ruimtegebruik.

6.4.2 Indeling begraafplaats

Op de begraafplaats wordt in verband met de verschillende afmetingen van de kindergraven een indeling gemaakt naar leeftijd. Ten aanzien van deze indeling is nog niets opgenomen in de beheersverordening. In de beheersverordening dienen regels ten aanzien van de verschillende afmetingen van de kindergraven opgenomen te worden.

6.4.3 Grafbedekking

Gebleken is dat de onderlinge afstand tussen de meeste graven ca. 20 cm is. Volgens de Wet op de Lijkbezorging moet dit minimaal 30 cm zijn. In de huidige situatie worden graven geschud en vervolgens uitgegeven worden voor familieleden. Geadviseerd wordt graven niet meer te schudden, maar volledig te ruimen en vervolgens als nieuw graf uit te geven. Hierbij wordt gegarandeerd dat graven alleen schoon worden uitgegeven. Indien graven opnieuw worden uitgegeven ontvangt gemeente Woudenberg ook weer een bedrag voor het nieuwe grafrecht, wat ze in het andere geval zouden mislopen. Op deze manier blijft kostendekkend begraven mogelijk. Handhaving van de regels ten aanzien van grafbedekking moet uitgevoerd worden. In de beheersverordening / uitvoeringsbesluiten moeten duidelijke regels hierover gesteld worden.

6.4.4 Grondwater

Gebleken is dat op het oude deel van de begraafplaats niet voldaan wordt aan de eisen die de Wet op Lijkbezorging stelt aan de afmetingen van het grondwater ten opzichte van het maaiveld. Voor het nieuwe deel van de begraafplaats is dit nog onduidelijk. Wel is een enkele keer grondwater bij het delven van een graf geconstateerd. Geadviseerd wordt om peilbuizen te plaatsen en peilmetingen uit te voeren over een periode van minstens een jaar. De metingen dienen vergeleken te worden met de eisen in de Wet op de Lijkbezorging. Hieruit dient vastgesteld te worden waar op de begraafplaats sprake is van een grondwaterprobleem. Indien het probleem duidelijk is, moet een vervolgplan opgesteld worden om het probleem op te lossen.

Uit de inventarisatie is naar voren gekomen dat de mogelijkheid aanwezig is dat de bodem van het uitbreidingsperceel bestaat uit klei met relatief veel delen puin daarin. Geadviseerd wordt aan de hand van bodemonderzoek de huidige bodemsituatie van het uitbreidingsperceel vast te stellen en daaruit conclusies te trekken ten aanzien van de geschiktheid van het perceel met begraven als doel.

6.4.5 Algemene graven en asverstrooiingen

De algemene graven op het oude deel van de begraven plaats gelegen ten oosten van de werkplaats kunnen in verband met het verstrijken van de grafrusttermijn van 10 jaar geruimd worden. Dit levert beschikbare capaciteit op het oude deel. Indien op het oude deel voor een grootschalige ruiming wordt gekozen, moet gewacht worden met het opnieuw in gebruik nemen van dit algemene deel. Indien gekozen wordt voor een herinrichtingsplan kan eventueel rekening worden gehouden met een verbinding naar het uitbreidingsperceel. Ook kan bij een eventuele herinrichting rekening gehouden worden met een efficiëntere indeling van het oude deel van de begraafplaats. De mogelijkheid tot het verstrooien van as moet behouden blijven, zodat deze voorziening tot ontwikkeling kan komen. Mogelijk is in de toekomst meer belangstelling voor het verstrooien van as.

6.5 Capaciteit

6.5.1 Conclusie

Nadat verschillende opties geanalyseerd zijn in het vorige hoofdstuk is het volgende geconcludeerd. Wanneer de gemeente Woudenberg de huidige situatie handhaaft en daarbij geen actie onderneemt, kan tot en met ca. 2016 worden begraven en daarmee kan niet voldaan worden

in de begraafbehoefte voor de komende 40 jaar. Wanneer er vanuit gegaan wordt dat alle graven die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven geruimd kunnen worden, ontstaat ruim voldoende begraafoppervlak om aan de begraafbehoefte te voldoen en kan in de begraafcyclus van 40 jaar tot 2042 begraven worden. Indien men kiest om de huidige capaciteit te benutten en vervolgens het uitbreidingsperceel rond 2016 in gebruik te nemen, kan tot ca. 2035 begraven worden. Daarmee wordt niet voldaan aan een volledige begraafbehoefte tot 2042. Uit deze analyse kan geconcludeerd worden dat twee mogelijkheden geboden worden om aan een begraafbehoefte van 1.808 nieuwe graven te voldoen en daarmee tot en met 2042 te kunnen begraven.

6.5.2 *Uitbreiden en ruimen*

De eerste mogelijkheid is het benutten van de huidige capaciteit tot en met 2016. Daarna zal het uitbreidingsperceel in gebruik genomen kunnen worden, waarbij tot 2035 begraven kan worden. Voor de overige begraafbehoefte zal een begraafoppervlak van 2.968 m² (424 nieuwe graven x 7m²) vrij gemaakt moeten worden door graven die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven te ruimen.

De consequenties die behoren bij deze mogelijkheid zijn hogere exploitatiekosten door het gebruik van de bestaande begraafplaats (welke in zijn totaliteit onderhouden zal moeten worden) én het totale uitbreidingsperceel (Bestaande begraafplaats + uitbreidingsperceel = 18.720 + 5.840 = 24.560 m²).

6.5.3 *Ruimen en herinrichten*

De tweede mogelijkheid is het uitzoeken van de mogelijkheid tot het ruimen van de graven die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven. Bepaald zal moeten worden hoe groot het percentage is dat geruimd kan worden. Indien dit tenminste ca. 70% is, kan aan de begraafbehoefte voldaan worden zonder uitbreiding, doordat tenminste 8.834 m² nieuw in te richten begraafoppervlak ontstaat. Hierbij wordt aangenomen dat de graven die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven een totaal aantal bedraagt van ca. 1.780 graven. De overige begraafbehoefte van 1.262 nieuwe graven vormt op die manier ca. 70% (1.262 / 1.780 * 100) van het totaal aantal graven voor onbepaalde tijd.

De consequenties behorende bij deze mogelijkheid zijn de hogere kosten in het begin voor het ruimen en herinrichten van het oude deel. Uiteindelijk zijn de exploitatiekosten voor de begraafplaats lager dan bij een uitbreiding.

Geadviseerd wordt om zo lang mogelijk op de huidige begraafplaats te blijven begraven. Ondertussen dienen de mogelijkheden ten aanzien van het ruimen van de eeuwigdurende graven te worden uitgewerkt en inzichtelijk gemaakt. Op basis van deze resultaten zal blijken of er geruimd kan worden waarmee er voldoende begraafcapaciteit kan worden gegenereerd, of dat de uitbreiding in gebruik dient te worden genomen.

6.6 Historie

Naar aanleiding van de historische inventarisatie in bijlage 2 kan geconcludeerd worden dat er monumentaal waardevolle graftekens aanwezig zijn op de begraafplaats te Woudenberg. Het is aanbevelingswaardig de geselecteerde graftekens op de lijst te behouden (zie bijlage 1). De meeste geselecteerde graftekens zijn in redelijk tot goede staat. Restauratie op korte termijn is niet noodzakelijk (zie bijlage 2). Bij eventuele ruiming dient prioriteit gesteld te worden aan het behoud van de aanwezige grafmonumenten of attributen welke van waardevolle betekenis zijn voor de gemeente Woudenberg. Het verplaatsen en concentreren van de waardevolle monumenten behoort tot de mogelijkheden. Dit dient in een eventueel op te stellen ruimingsplan meegenomen te worden. Een mogelijkheid om de kosten voor het herstellen en behouden van de monumentaal waardevolle graftekens te compenseren is het oprichten van een vereniging welke opkomt voor de belangen van de begraafplaats. Eventueel zouden excursies op de begraafplaats kunnen plaatsvinden, waarbij de mogelijkheid wordt geboden om één of meerdere historische graven te adopteren. Op deze wijze kunnen fondsen worden gegenereerd voor het instandhouden van deze monumentale graven. Bijvoorbeeld door middel van een frequente mailing worden de donateurs geïnformeerd over de graven en de ontwikkelingen naar de toekomst.

6.7 Organisatie

De drie werkprocessen over de begraafplaatsadministratie moeten opnieuw bekeken worden op de juistheid en volledigheid van taken en rollen. Er moet verband worden aangebracht tussen de drie processen

bijvoorbeeld met behulp van verwijzigingen in de processen. Om inzicht te houden in de totale procedure moeten controlepunten worden ingebouwd. De begraafplaats administratiesysteem dient beoordeeld te worden op voldoende controlepunten, zodat foutgevoeligheid zo veel mogelijk verkleind wordt. Het maken van werkschrijvingen per rol of per taak verbeterd de vervangbaarheid van personeel.

Communicatie verdient aandacht in de organisatie van gemeente Woudenberg. Onderzocht moet worden wat het doel is dat bereikt dient te worden met de communicatie en duidelijk moet zijn wat de gemeente Woudenberg ten aanzien van begraafplaatsbeleid wil uitdragen naar de burgers toe. Geadviseerd wordt bovenstaande te onderzoeken en vervolgens een communicatieve strategie daarvoor uit te kiezen. Met deze strategie kan actie worden ondernomen.

6.8 Beheersverordening

In de huidige beheersverordening staan diverse artikelen die in strijd zijn met de Wet op de Lijkbezorging. Tevens kloppen niet alle artikelen met de werkwijze zoals deze op dit moment door de gemeente Woudenberg worden uitgevoerd. Het verdient aanbeveling om op korte termijn de huidige beheersverordening te actualiseren.

Op dit moment heeft de gemeente Woudenberg geen beleid ten aanzien van het vraagstuk begraven op particulier terrein. Landelijk gezien blijkt een toenemende behoefte hieraan. Aanbevolen wordt om hierop te anticiperen door een beleid op te stellen, waarin aandacht wordt besteed aan de voorwaarden en de beperkingen die de gemeente Woudenberg wil stellen aan een dergelijke ontwikkeling.

6.9 Exploitatie

Ten aanzien van de exploitatie van de begraafplaats en het kostendekkend maken hiervan worden de volgende aanbevelingen gedaan. De tarieven kunnen licht stijgen tot een dusdanig niveau zodat de gemeente Woudenberg voldoet aan de gemiddelde kosten voor een begraving ten opzichte van de omringende gemeenten. Ten aanzien van de inkomsten dient de begraafplaats administratie volledig en up to date gemaakt te worden zodat alle kosten (verlengingen, rechten, vergunningen etc.) ook daadwerkelijk bij rechthebbenden in rekening kunnen worden gebracht. Daarnaast dient een kostenbesparing op de uitgaven van de begraafplaats te worden uitgevoerd. Dit is te realiseren door middel van het opstellen van (groen)beheerplannen

voor de begraafplaats waarin een kwaliteit omschreven staat van het (groen)beeld van de begraafplaats en de maatregelen welke benodigd zijn om dit beeld te verkrijgen. Op basis hiervan kan een kostenbegroting worden opgesteld en kan worden bepaald waar bezuinigingen of een efficiëntere manier van werken mogelijk zijn. Door deze combinatie van het verhogen van de inkomsten en het besparen op de uitgaven dient de kostendekkendheid van de begraafplaats te worden gerealiseerd.

6.10 Islamitisch begraven

Gezien de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van Islamitisch begraven adviseren wij de gemeente Woudenberg een gemeentelijk beleid hierin te ontwikkelen. Daarin zal vooral duidelijk moeten worden in hoeverre het onderwerp op gemeentelijk niveau en op regionaal niveau zal worden aangepakt. Het beleidsvormingsproces zal in ieder geval onderstaande stappen moeten bevatten:

- overleg met Moslimgemeenschap binnen de gemeente Woudenberg over de specifieke wensen ten aanzien van het begraven en de begraafbehoefte (in aantallen);
- vaststellen van een gemeentelijk standpunt ten aanzien van de rol van de gemeente Woudenberg in de regionale behoefte;
- overleg met gemeenten in de regio over een mogelijke regionale aanpak.

6.11 Plan van aanpak

In het onderzoek zijn uit de inventarisatie verschillende knelpunten gekomen. De knelpunten zijn geanalyseerd, waaruit vervolgens conclusies getrokken zijn. Naar aanleiding van deze conclusies zijn de concrete stappen hieronder in volgorde van prioriteit weergegeven met een beschrijving op hoofdlijnen van de activiteiten per onderdeel en een globale indicatie van investering voor het uit laten voeren van de beschreven werkzaamheden. Daarnaast is een indicatie gegeven van de intensiteit van de betrokkenheid van medewerkers van de gemeente. Het verdient aanbeveling deze stappen niet gelijktijdig uit te voeren. Op deze wijze blijft het overzicht gewaarborgd en kan op eventuele nieuwe inzichten en ontwikkelingen ingespeeld worden.

☐ Beheersverordening

Als eerste zal de huidige beheersverordening geactualiseerd moeten worden. De huidige verordening zal worden getoetst aan de Wet op de lijkbezorging. Daarnaast zal in een gesprek met de betrokken medewerkers van de begraafplaats de praktische zaken worden besproken welke in de beheersverordening dienen te worden geregeld. Op basis van deze gegevens zal de beheersverordening worden geactualiseerd.

werkzaamheden op hoofdlijnen	intensiteit ambtelijke ondersteuning*	globale indicatie investering
Toetsen huidige beheersverordening aan Wet op de lijkbezorging	laag	
overleg betrokken medewerkers begraafplaats	hoog	
opstellen beheersverordening en uitvoeringsbesluiten	laag	
globale indicatie investering (excl. btw en bijdrage gemeentelijke uren/kosten)		① 4.500,00

* intensiteit weergegeven in laag / gemiddeld / hoog

3 Digitale tekening

Ten behoeve van het opzetten van goed beheer dient een goede digitale tekening op grafniveau voorhanden te zijn. Het verdient aanbeveling om de begraafplaats digitaal in te meten op grafniveau, zodat een digitale tekening het totale beheer van de begraafplaats (administratie, groenbeheer, ruimingsplannen, etc.) ten dienste kan staan.

werkzaamheden op hoofdlijnen	intensiteit ambtelijke ondersteuning*	globale indicatie investering
Inmeten totale begraafplaats op grafniveau incl. hoogten t.o.v. NAP.	laag	
verwerken gegevens bestand in digitale ondergrond	laag	
globale indicatie investering (excl. btw en bijdrage gemeentelijke uren/kosten)		① 14.000,00

* intensiteit weergegeven in laag / gemiddeld / hoog

3 Administratie

Allereerst verdient het aanbeveling de begraafplaatsadministratie onder te brengen in één geautomatiseerd begraafplaats administratiesysteem welke aan de eisen voldoet. Nadat alle gegevens overgezet zijn in het systeem dient er geïnventariseerd te worden welke gegevens ontbreken en eventueel nog vanaf grafkaarten ingevoerd dienen te worden. Daarnaast dienen alle gegevens geactualiseerd te worden en dienen rechthebbenden te worden aangeschreven.

werkzaamheden op hoofdlijnen	intensiteit ambtelijke ondersteuning *	globale indicatie investering
Opstellen programma van eisen en wensen t.b.v. geautomatiseerd begraafplaats administratiesysteem	gemiddeld	
Keuzevergelijking/aanschaf pakket	gemiddeld	
Implementatie pakket/cursus etc.	hoog	
globale indicatie investering inclusief aanschaf pakket** (excl. btw)		① 10.000,00 - 15.000,00
Controle gegevens in administratie	gemiddeld	
Aanschrijven rechthebbenden/invoeren nieuwe gegevens etc.	gemiddeld	

globale indicatie investering excl. aanschaf pakket (excl. btw en bijdrage gemeentelijke uren/kosten)		Ⓢ	15.000,00
---	--	---	-----------

* intensiteit weergegeven in laag / gemiddeld / hoog

** Kosten zeer afhankelijk van het programma van eisen en wensen

☐ Ruimingbeleidplan

Ten aanzien van de begraafcapaciteit moet een (actief) ruimingsbeleid opgesteld worden. De uitvoering van het beleid dient te worden gebaseerd op de geactualiseerde en volledige begraafplaatsadministratie. Hierdoor wordt het risico op fouten zeer beperkt. Op basis van het systeem dienen rechthebbenden aangeschreven te worden waardoor ze hun wensen m.b.t. het graf kenbaar kunnen maken en indien gewenst kunnen met nabestaanden en rechthebbenden gesprekken worden gevoerd. In het plan wordt exact in beeld gebracht wat de status op grafniveau is van de eventueel te ruimen vakken op de begraafplaats.

werkzaamheden op hoofdlijnen	intensiteit ambtelijke ondersteuning*		globale indicatie investering
opstellen beleidsrapportage	laag		
controle rechten in administratiesysteem	laag		
opstellen advies en plan van ruiming	laag		
aanschrijven rechthebbenden	gemiddeld		
gesprekken nabestaanden/rechthebbenden	laag		
globale indicatie investering (excl. btw en bijdrage gemeentelijke uren/kosten)		Ⓢ	20.000,00

* intensiteit weergegeven in laag / gemiddeld / hoog

☐ Groenbeheer

De kern van het beheerplan is de visie. De visie vormt de rode draad in het beheer en zet een duidelijke lijn naar de toekomst. Op basis van de visie wordt de bedoeling duidelijk en kunnen de juiste keuzes gemaakt worden. Het opstellen van (groen)beheerplannen en begrotingen leiden tot inzicht in de gewenste beeldkwaliteiten en tot inzicht in de kosten voor het onderhoud. Op deze manier is sturing mogelijk. Door middel van het opstellen van onderhoudsbestekken kan de kwaliteit van de uitvoering gecontroleerd worden.

werkzaamheden op hoofdlijnen	intensiteit ambtelijke ondersteuning *	globale indicatie investering
Inventarisatiefase	laag	
Keuze/aanschaf pakket	hoog	
Implementatie pakket/cursus etc.	hoog	
opstellen beheervisie/beheerplan	laag	
koppelen gegevens onderhoudsplan in pakket	laag	
globale indicatie investering voor aanschaf pakket** (excl. btw)		Ⓢ 6.000,00 - 8.000,00
globale indicatie investering excl. aanschaf pakket (excl. btw en bijdrage gemeentelijke uren/kosten)		Ⓢ 25.000,00

* intensiteit weergegeven in laag / gemiddeld / hoog

** Kosten zeer afhankelijk van het programma van eisen en wensen

3 Onderzoek grondwaterstand

In de Wet op de Lijkbezorging is omschreven wat de drooglegging van de begraafplaats dient te zijn om op de begraafplaats te kunnen begraven. Middels het plaatsen van peilbuizen kan monitoring van de grondwaterstand op de begraafplaats plaats vinden. Op deze wijze wordt een beeld verkregen van de grondwaterstanden op de begraafplaats.

werkzaamheden op hoofdlijnen	intensiteit ambtelijke ondersteuning*	globale indicatie investering
plaatsen peilbuizen	laag	
twee wekelijks monitoren peilbuizen	hoog	
opstellen rapportage resultaten monitoring	laag	
globale indicatie investering (excl. btw en bijdrage gemeentelijke uren/kosten)		① 3.500,00

* intensiteit weergegeven in laag / gemiddeld / hoog

Bijlage 1 Inventarisatie graftekens

**Bijlage 2 Advies (her)plaatsing
geselecteerde grafstenen**

Bijlage 3 Exploitatiebegroting